

* ርዕዮተዓለምን በማዛባት የፕሮፓጋንዳ ሚና

* የድኅረ—ምንደራ ገጽታ በምስራቅ ኢትዮጵያ

* የፖሊቲካኒክ ትምህርት ለተመዛዘነ የንድፈ
ሐሳብና የተግባር ዕውቀት

ግርዛዊ ለኒናዊ የርዕዮተዓለም መጽሐፍት

ማ ው ጫ

ገጽ

* የዘግጅት ገጽ	3
* ርዕዮተዓለምን በማዛባት የፕሮፓጋንዳ ሚና	9
በላቸው መለኪያ	
* የድኅረ-ምንደራ ገጽታ በምሥራቅ ኢትዮጵያ	35
በላይነዝ አሰጥ	
* የፖለ. ቱክኒክ ትምህርት ለተመዛዘነ የንድፈ ሐሳብና የተግባር ዕውቀት	53
ደስታ ወዳጅ	

በኢሠፓ ግዕዝ ስሜት

ርዕዮተዓለም መምሪያ እየተዘጋጀ በየዓለት ወር የሚወጣ

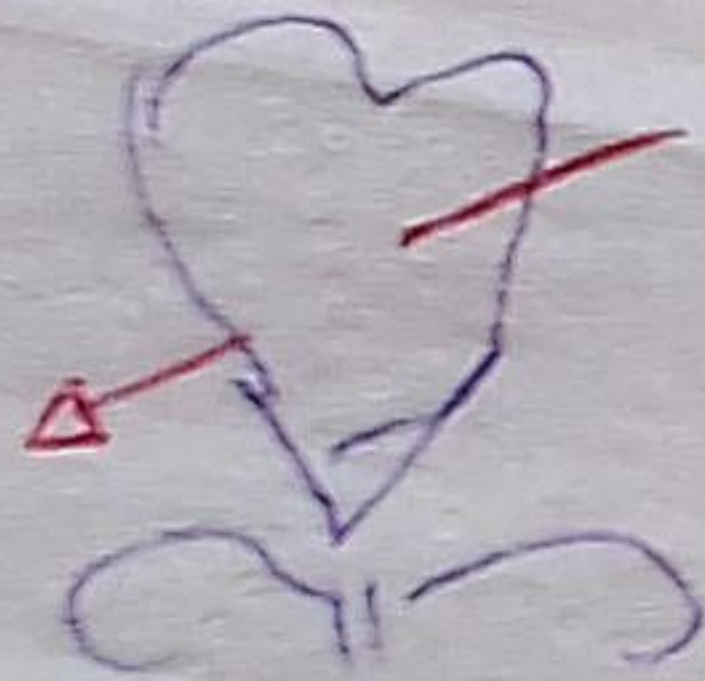
መስከረም 1973 ተመሠረተ

አድራሻ

የፖስታ ሣጥን ቁጥር — 80001
የስልክ ቁጥር — 113000

Proudly brought to you by

www.binyamhk.wordpress.com

WWW.BINYAMHK.WORDPRESS.COM

ያለ አብዮታዊ ንድፈሐሳብ
አብዮታዊ እንቅስቃሴ ሊኖር አይችልም!

ሰላም ፡ ለዕድገት መሠረታዊ ዋስትና

ባለፉት የአብዮት ዓመታት በሀገራችን ፈውዳሊዝምና የኢምፔሪያሊዝምን ተጽዕኖ በማስወገድ ለአዲስ ሕዝባዊ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት መሠረት ለመጣል በርካታ ተጨባጭ እርምጃዎች ተወስደዋል ። በልዩ ልዩ መልክ የሀገራችንን ህልውና ለመቀናቀን የተሰነዘሩ ጥቃቶችን ለመቋቋም ተችሏል ። በዚህ መሠረት የኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ መብቱ በእኩልነት የሚከበርበትን ፡ ከኋላቀርነት በመላቀቅ ለብልፅግና የሚበቃበትን ሥርዓት እውን ለማድረግ ከፍተኛ መስራታችንን ከፍሏል ። ጉልህ ታሪካዊ ውጤቶችን ለመጨበጥ በቅቷል ። ይሁን እንጂ በጀመረው የማኅበራዊ ዕድገት ጉዞ እርምጃውን እንዲያፋጥን በሰሜን በኩል የገጠመው ሰላምና አንድነቱን የሚገረር ሁኔታ ጋራ ሆኖበት ቆይቷል ።

በክልሉ የሀገራችንን ህልውና የሚፈታተነው ጦርነት የቱን ያህል ከፍተኛ የሕይወትና የንብረት መስዋዕትነት እንደጠየቀ በተለያዩ አጋጣሚዎች ተገልጿል ። በተለይ በኢሠፓ ማዕከላዊ ኮሚቴ 9ኛ መደበኛ ስብሰባ ላይ ጓድ መንግሥቱ ኃይለማርያም ባቀረቡት ሪፖርት እንደገለጹት በመከላከያ ረገድ ብቻ እንኳን የሚደረገው እጅግ ከፍተኛ ወጭ ሁኔታውን በግልጽ ያሳያል ። በሪፖርቱ እንደተመለከተው “የመከላከያን በጀት ብንመለከት በ1966 105.8 ሚሊዮን ብር የነበረው በ1981 1 ቢሊዮን 500 ሚሊዮን ደርሷል ። ...በ1980 የመከላከያ ወጭ ያለው ድርሻ ከጠቅላላው ምርት ውስጥ 15 በመቶ ፡ ከመደበኛ በጀት 50 በመቶ ፡ ከጠቅላላው ገቢ 54 በመቶ ደርሷል ።” በዚህ መልክ በቀጥታ ለመከላከያ ከሚደረገው ወጭ ሌላ በፀረ አንድነት ቡድኖች የሚፈርሱ ተቋሞችን ፡ የሚወድሙ ልዩ ልዩ የአገልግሎት መስጫ አውታሮችንና ንብረቶችን መልሶ ለማቋቋም ፡ ለመጠገንና ለመተካት የሚወጣው ገንዘብ እጅግ በጣም ከፍተኛ ነው ። ይህም ብቻ አይደለም ። ችግሩ ባለባቸው አካባቢዎች ለሚገኙት ዜጎች ለኑሮ አስፈላጊ የሆኑ ምርቶችንና አገልግሎቶችን ለማድረስ የሚደረገው ጥረትና ወጭም እጅግ ከባድ ነው ።

እንደሚታወቀው በሰሜን ኢትዮጵያ በተለይ በኤርትራ ክልል ያለው ችግር በአብዮቱ ዓመታት የተፈጠረ አይደለም ። ይልቁንም ኤርትራ እንድትገን

ጠል የማድረግ ባሕርይ መሠረት እንዲያጣ የተደረገው በአብዮቱ ነው። በተለይ በፊውዳሉ አገዛዝ ዘመን በክልሉ የነበረው እንቅስቃሴ ዐረ ፊውዳል ነው። በሚል በውስጥም ሆነ በውጭ የተወሰነ የተራማጆች ድጋፍ እንደነበረው የሚዘነጋ አይደለም። ሆኖም የመላ ኢትዮጵያን ሰፊ ሕዝብ የእኩልነትና የፍትሕ ጥያቄ የሚያካትተው ሀገር አቀፍ አብዮት ሲቀጣጠል በኤርትራ ያለው እንቅስቃሴ ምንነት ይፋ ወጣ። በእንቅስቃሴው ውስጥ በተሰለፉት መካከልም መጠያየቅ ግድ ሆነ። በተፈጠረውም ቅራኔ ውስጥ አቋማቸው ታፍኖ የመገንጠልን ጠባብ ዓላማ እንደፍጹማዊ ዲሞክራሲያዊ ጥያቄ አድርገው የያዙት የበላይነትን ሊያዙ በቅተዋል።

እነዚህ የመገንጠል ዓላማ የሙጢኝ ያሉትና ይህንኑ ለማስፈጸም ጦርነትን ዋነኛ ምርጫቸው ያደረጉት ወገኖች ለጭፍን ዓላማቸው ድጋፍ ለማስገኘት አመች የመሰላቸውን የፖለቲካ አቋም ሲለዋውጡ ቆይተዋል። ቀደም ሲል ያደናገሩበት የነበረውን የዐረ ፊውዳል አቋም ከላይ እንደተጠበቀው አብዮቱ ፋርሽ አድርጎባቸዋል። የብሔር ጥያቄ በሚልም ለረጅም ጊዜ ለማሳመን ሞክረው ነበር። አልተሳካላቸውም። በቀይ ባሕር አካባቢ አረባዊነት ጎላ ብሎ ስለሚታይ ምናልባት ዐረባዊ ነን በማለት ከኢትዮጵያ ልዩ መምሰል ተቀባይነት ያስገኝ ይሆናል። በሚልም ብዙ ተሞክሯል። በመጨረሻም ሌላው ሁሉ ሳያዋጣ ሲቀር ጣሊያን በክልሉ በቅኝ ገዢነት ለተወሰነ ጊዜ ያደረገውን ቆይታ ምክንያት በማድረግና ግዙፉን የኢትዮጵያ ታሪክ ገሸሽ ለማድረግ በመሞከር ለማደናገር ይጥራሉ። “ቀድሞ የኢጣሊያ ቅኝ ግዛት የነበረች ኤርትራ እንደገና በኢትዮጵያ ቅኝ አገዛዝ ሥር ወደቀች። ስለዚህም ትግላችን ዐረ ቅኝ አገዛዝ ነው” ይላሉ። የኤርትራ ክልል በኢጣሊያ ቅኝ ገዢዎች እንደተፈለገ ከሌላው የኢትዮጵያ ክፍል ተቀፎ ለተወሰነ ጊዜ የመቆየቱ ጉዳይ የማያጠያይቅ ቢሆንም፣ ይህ ግን የክልሉን ታሪክ ምን ያህል ከኢትዮጵያ ታሪክ ጨርሶ የተለየ ሊያደርገው “እንደቻለ” በተለይ ከተጨባጩ ሁኔታ ይበልጥ ሊያሳምን የሚችል አይኖርም። እርግጥ የመገንጠሉ ዓላማ እንዲሳካላቸው የሚፈልጉ ወገኖች በአንዳንዶች ዘንድ የፈጠሩት ውዥንብር በቀላሉ የሚታይ አይደለም።

በአጠቃላይ የጦርነት ሁኔታ ባስከተለው አለመረጋጋትና ተገንጣዮቹ ለጠባብ ዓላማቸው በሕዝብ መካከል መቃቃር እንዲፈጠር ባደረጉት ያልተቆ ጠበ ሙከራ በርካታ ዜጎች በየባዕድ አገሩ ለስደት መዳረጋቸው ይታወቃል። ብዙዎቹ ከሀገራቸው ውጭ ከማገበራዊ ኑሮ ተገልለው መብታቸው በሕግ የማይከበርበት የሰቀቀን ሕይወት መግፋታቸው እጅግ የሚያሳዝን ነው። አልፎ አልፎ በመጠኑ በኢኮኖሚ የቀናቸው ሊኖሩም ቢችሉ በባዕዳን መካከል የሚደርስባቸው ተጽዕኖ የሚያዝናና አይደለም። ከሁሉም በላይ ደግሞ ጊዜ እየሄደ፣ ትውልድ እያለፈ ትውልድ የመተካቱ አዝማሚያ በየባዕድ ሀገሩ ምን

ዓይነት ዜጎችን እያፈራልን ነው የሚለው ጥያቄ እጅግ የሚያሳስብ ነው። ሁሉም የሚያምረው ያለጥርጥር በሀገር ነው። ባህል፣ ቋንቋ፣ እምነት፣ በአጠቃላይ የእራስ ማንነት ሊከበር የሚችለው በእራስ ሀገር ነው። የስደት ሕይወት የሚያስከትለው ጉዳት በተሰደደው ዜጋ ላይ ብቻ ሳይሆን በሀገርና በወገንም ነው። ከዚህ አንፃር በተለይ በሀገራችን ለሚኖረው ክፍል በኩል የደረሰው ጉዳት የቱን ያህል የከፋ እንደሆነ የተሠወረ አይደለም።

የኤርትራ ተገንጣዮች ያንኑ ጠባብ ዓላማቸውን ዳር ለማድረስ ያልፈጸሙት ድርጊት የለም። የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮት እንዳይደርስባቸው በእራቱ ለመከላከል በነበራቸው ፍላጎት ትግራይ ክልል ውስጥ መሰላቸው የሆነ ቡድን መፍጠራቸው አንዱ አድራጎታቸው መሆኑ ይታወቃል። የእነርሱ ዓላማ ኤርትራን መገንጠል ሲሆን አብዮቱን ከራሳቸው ራቅ አድርገው ለመገደብ በነበራቸው ምኞት በትግራይም ለፈጠሩት ቡድን ያሸከሙት ግብ “ኤርትራ ትግራይ” ወይም ትግራይን ነፃ ማውጣት የሚል ነበር። በዚህም የማይመስል ዓላማ ምክንያት የብዙ ኢትዮጵያውያን ወንድማማቾች ደም በከንቱ እንዲፈስ እየተደረገ ነው። በእርግጥ የዚህ የማይመስል ዓላማ ተቀባይነት በግግንት ከቸውንም እንደማይሆን ሲታይ ትግራይ ውስጥ የሽብር ተግባር የሚያካሂደው ቡድን የተወሰነ አካሉን “የኢትዮጵያ ሕዝብ ዲሞክራሲያዊ ንቅናቄ” (ኢ.ሕ.ዲ.ን) የተሰኘ ካባ በማልበስ ወደጎንደርና ወደወሎ የመሳብ ሙከራ ከጀመረ ውሎ አድሯል። በቅርቡ ደግሞ ይባስ ብሎ በእራሱና “ኢ.ሕ.ዲ.ን” በሚለው ፍጡሩ መካከል ስምምነት ላይ ተደርሶ “የጋራ ግንባር” ፈጥረናል ብሎ ለፍቼል። “ግንባሩ” የሚመራበት “ፕሮግራም” ነው ብሎ ባወጣውም ውስጥ በተራ ቁጥር 13/ሀ/ የኤርትራን መገንጠል እንደሚደግፍ በግልፅ አመልክቷል። ሌላውን የኢትዮጵያ ክፍል በሚመለከትም አቋሙ “ዋናው ቅራኔ የብሔር ቅራኔ ነው።” በሚል ብሔረሰቦችን ማቃቃርና በዓላማ አንድነት የአብዮታቸው ተጠቃሚ እንዳይሆኑ ማድረግ ነው።

በሌላ በኩልም ይሄው “ሕዝባዊ ወያኔ ኤርትራ ትግራይ” (ሕወሐት) ነኝ የሚለው ቡድን ቀደም ሲል በሚያዝያ 1980 “ሕዝባዊ ግንባር ኤርትራ” (ሕግሐኤ) ወይም “ሻዕቢያ” ነኝ ከሚለው ቡድን ጋር ባወጡት መግለጫ ኤርትራ እንድትገነጠልና በሌላው የኢትዮጵያ ክፍል የሚገኙ ብሔረሰቦች ደግሞ በየራሳቸው ጠባብ አቋም እንዲሰለፉ ለማድረግ የሚታገሉ መሆናቸውን አስታውቀዋል። በዚህ መግለጫ ላይ “ሕወሐት” ነኝ ባዩ እራሱን የኤርትራን መገንጠል ደጋፊ የሆነ የኢትዮጵያ ሕዝብ ተወካይ አስመስሎ አቅርቧል።

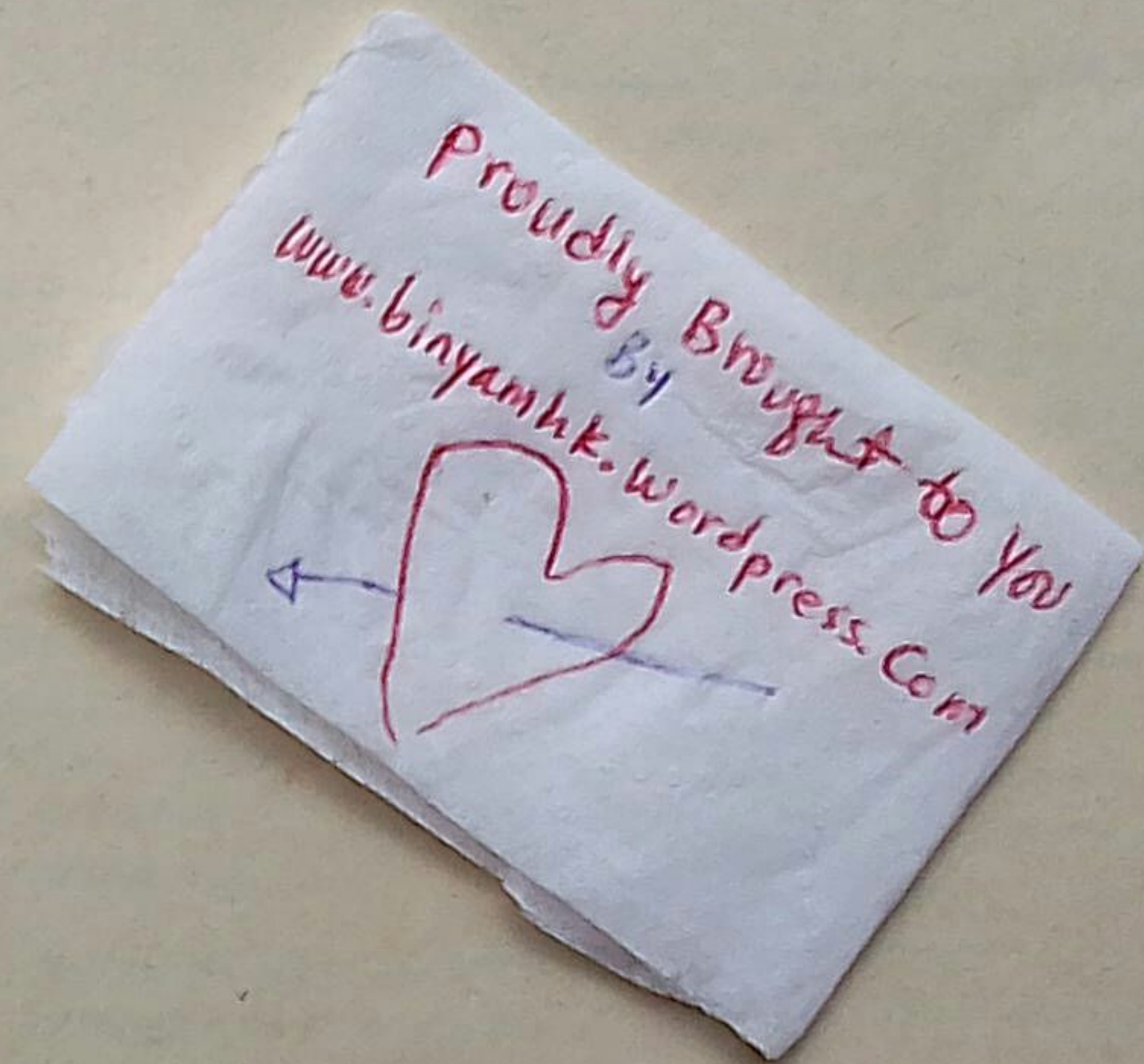
እነዚህ ቡድኖች በቅርጽቸውና ከየራሳቸው ጠባብ ፍላጎት አንፃር ልዩነት ሊኖራቸው ቢችሉም በመሠረታዊ ዓላማቸው አንድ ናቸው። ይሄውም በተለያየ

አቀራረብ የኢትዮጵያን አንድነት ለመናድ መረባረብ ነው። በራሳቸው አቅም የተቻላቸውን ያህል ጥፋት ከመፈጸማቸውም ሌላ የኢትዮጵያ ሕዝብ ራሱን በእራሱ እንዲታገል ይገፋፋሉ። እነሱው ሰላምን እየወከሩ የሀገርን ኢኮኖሚ እያደቀቁ መልሰው ሕዝብን “ለችግር ተዳረክ” ብለው ያፈሳሉ። በአንድ በኩል በሕዝብ ጥቅም ላይ ጦርነት እየከፈቱ በሌላ በኩል ሕዝቡ እንዳይቋቋማቸው “ለጦርነት ለምን ትዳረጋለህ” ብለው ያዘኑለት ለመምሰል ይሞክራሉ።

እነርሱም ምንም ሊሉና የሚቻላቸውን ሁሉ ከማድረግ ላይመለሱ ይቻላል። ወሳኝ ግን ያለጥርጥር ሕዝብ ነው። የእነርሱም ብርታት ከተለያዩ ፀረ አብዮትና ፀረ ኢትዮጵያ ኃይሎች ከሚያገኙት ድጋፍ ሌላ ሕዝብን ከማዘናጋትም ጭምር የሚመነጭ ነው። ዋነኛ ፀረቸው ማንነታቸውን ሕዝብ ጠልቆ መረዳት መቻሉ ነው። ይህ የሕዝብ ግንዛቤ እየዳበረ የመጣ ሲሆን ቀድሞ በፊውዳሉ አገዛዝ ዘመን ተቃውሞ ተቀስቆሶ ከነበረበት የኤርትራ ቆላ በቅርቡ በኢትዮጵያዊነት በመጽናት ለክልሉ የራስገዝ ደረጃ ይሰጠው ዘንድ ለጓድ ፕሬዚዳንት መንግሥቱ ኃይለማርያም የቀረበው ጥያቄም በባሕርይ የሕዝብን ፍላጎት የሚያንፀባርቅ እንደሆነ መገመት አያዳግትም። ጥያቄው በኢትዮጵያ ሕዝባዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥትና በአጠቃላይ በሕዝብ ፍላጎት መሠረት ለክልሉ ችግር በሰላማዊ መንገድ መፍትሔ ማስገኘት እንደሚቻል እምነት ያለ መሆኑን የሚያመለክት ነው። ይህ እምነት እስካለ ድረስ የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮት ለሕዝብ ጥያቄ ተገቢ መልስ ከማስገኘት ሌላ ዓላማ የሌለው እንደመሆኑ በሰላም አግባብ ያለው ውጤት ላይ መድረስ ይቻላል።

የእርስ በርስ ግጭትና ደም መፋሰስ ዛሬ የሦስተኛው ዓለም ወይም የታዳጊ አገሮች ክስተት እንጂ በዕድገት በገፉት ሀገሮች ጊዜ ያለፈበት ጉዳይ ከሆነ ቆይቷል። በእርግጥ በዕድገት በገፉት ሀገሮች ውስጥም ሆነ በመካከላቸው ቅራኔ የለም ወይም አብቅቷል ማለት አይደለም። ነገር ግን የቅራኔ አፈታት ሥልታቸው በአብዛኛው መሥዋዕትነቱ በቀለለ በሰላማዊ መንገድ በመሆኑ የከፋ ጉዳት አያደርስም። የታዳጊ ሀገር ሕዝቦችም ያለጥርጥር ምርጫቸው ሰላም ነው። በዚህ መንፈስ አብዮታችን በሰሜኑ የሀገራችን ክፍል ላለው ችግር መፍትሔ ለማስገኘት በሰላማዊ መንገድም የተደረገው ጥረት በጣም ሰፊ ነው። ይሁን እንጂ ተገንጣዮች ለተደረገው የሰላማዊ መፍትሔ ጥረት ሁሉ አፍራሽ ትርጉም በመስጠትና ተቀባይነት ሊኖረው የማይችል ቅድመ ሁኔታ በማቅረብ ሳይቀበሉ ቀርተዋል። ይልቁንም “ጅራፍ እራሱ ገርፎ እራሱ ይጮሃል”

እንደሚባለው የበለጠ ጥፋት እየፈጸሙ መልሰው በተለይ በውጪው ዓለም ለአብዮታችን የተዛባ ግምት ለማሰጠት ይሯሯጣሉ። ነገር ግን እነርሱ እንደሚሉት ሳይሆን ባለፉት ዓመታት በተግባር እንደታየው የአብዮታችን ዓላማ ማንበራዊ ዕድገት ማስገኘት ነው። ለዚህ ዓላማው ተፈጻሚነት ደግሞ ያለጥርጥር መሠረታዊ ዋስትና ሰላም ነው። ስለዚህ የሕዝብ ወገኖች ሁሉ በየላብት ለአብዮታችን የሰላምና የዕድገት ዓላማ ተግባራዊነት የኅብረት ጥረታቸውን ማጠናከራቸው እጅግ አስፈላጊ ነው።

7. See, Mshvenieradze V. Op. Cit. PP. 214-219.
8. See, *Social Psychology and Propaganda*. Op. Cit. P.219.
9. Ibid., P.212.
10. የዘመን የርዕዮተዓለም ትግል (ሰራይ : የፓርቲ ሕትመት : 1985 በ.አ.ጋሪያኛ) ገጽ 448 - 449.
11. See, Volkogonov D., Op. Cit. pp. 96-97.
12. የዘመን የርዕዮተዓለም ትግል : ገጽ 450; See, *Social Psychology and Propaganda*, Op. Cit. PP. 212 - 213.
13. See, Volkogonov D. Op. Cit. P.138.
14. Ibid. P. 147.
15. Ibid. P. 125.
16. See Mshvenieradze V. Op. Cit., P. 219; See, *Political Terrorism*, (Moscow: Progress Publishers, 1983), PP. 260-268.
17. See, Paul M.A Linevarger, *Psychological War*, (Washington Infantry Journal Press, 1948;) See, *Social Psychology and Propaganda*, Op. Cit. PP. 217-218; See, *Great Soviet Encyclopedia*, Vol. 21, P.269.
18. See, Mshvenieradze V. Op. Cit. 235; *International Encyclopedia of Social Sciences*, Vol. 13, P.49. See Harry Could, *Marxist Glossary*, (San Francisco: Proletarian Publisher, 1948) P. 73.
19. See, *Scientific Communism*, (Moscow: Progress Publishers, 1982) P. 325; Volkogonov D.
20. See, Volkogonov D. Op. Cit. P.99.
21. መሠረታዊ ወታደራዊ ስሜዎች መፍቻ - መዝገበ ቃላት (ጥሰኩ : ወታደራዊ ሕትመት : 1965)
22. See, Volkogonov D. Op. Cit. P. 106.
23. See, Volkogonov D. Op. Cit. P. 107.
24. Ibid., P. 111.
25. See, *Social Psychology and Propaganda*, Op. Cit. P. 200.
26. የኮሚኒስቲክ ትምህርት መዝገበ ቃላት : ገጽ 124
27. V.I.Lenin Collected Works, Vol, 20, P. 260.

Proudly Brought to you
34
www.binyamin.k.wordpress.com

የድኅረ-ምንደራ ገጽታ

በምሥራቅ ኢትዮጵያ

ከበላይኛ አሰጣጥ

በምሥራቅ ኢትዮጵያ የመንደር ምሥራቅ እንቅስቃሴ የተጀመረው በየካቲት ወር 1977 ነው። የመንደር ምሥራቅ በተፋፋሪ መሠረት ተካሂዶ አብዛኛዎቹ በተለይ በግብርና በሚተዳደሩት አካባቢዎች የተመሠረቱት መንደሮች በ1977 እና በ1978 በተካሄዱት ሁለት ዙር ዘመቻዎች የተጠናቀቁ ናቸው። በዚህም መሠረት ከየካቲት 1977 እስከ መጋቢት 30 1980 ባለው ጊዜ በስምንቱ ደጋማ አውራጃዎች : በ34 ወረዳዎች : ቀድሞ የነበሩ 12,394 መንደሮች በ3,686 አዳዲስ መንደሮች ተሰባስበዋል። በእነዚህ መንደሮች 502,834 ቤቶች ተሠርተው 526,093 አባወራና 2,055,830 ቤተሰብ በድምሩ 2,581,923 ገብራዎች በመንደር ተሰባስበዋል። *

ገብራው በመንደር የተሰባሰበው ልዩ ልዩ ጠቀሜታዎችን ማግኘት እንዲችል የአኗኗሩን ሁኔታ ማመቻቸት መሆኑ ይታወቃል።

ቃል ። ከዚህ አኳያ እስካሁን ባለው ጊዜ የሚታየው የለውጥ አዝማሚያ ምን ይመስላል? የገበሬው ሕይወት እየተለወጠ ነው ወይ? ለእነዚህና ለመሳሰሉት ጥያቄዎች መልስ ለማግኘት የክልሉን ሁኔታ እንቃኛለን። በእርግጥ ሁለትና ሦስት ዓመት ብዙ ለውጥ የሚጠበቅበት ጊዜ አይደለም። እንዳንድ የዕድገት ፍንጭ ለማየት የማያስችል ነው ማለትም አይቻልም። ለእነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት ከመሞከራችን በፊት እስከ በብሔራዊ የመንደር ምሥራቅ ኮሚቴ የተገለጹትን የመንደር ምሥራቅ ፕሮግራም ዓላማዎች እንመልከት።

የመንደር ምሥራቅ ዓላማዎች

1. ለገጠሩ ሕዝብ ኑሮ መሻሻል አስፈላጊ የሆኑ መሠረተ ልማቶችንና አገልግሎት

* የሐረርጌ ገበሬ ከትናንት እስከ ዛሬ : ከላይ የተጠቀሰው : ገጽ 35.

ለጪ ድርጅቶችን በየአካባቢው እንዲያራጁና ኅብረተሰቡም እንዲጠቀምባቸው ለማድረግ፡

2. የገጠሩ ሕዝብ አብሮ እየኖረ በኅብረት የመሥራት ባህሉን እንዲያዳብር ለማስቻልና ችግሮቹን በአካባቢው ለመፍታት በራስ የመተማመን ስሜቱን ለማጥፋት፡

3. የገጠሩ ሕዝብ ለንቃተ ገሊናው መዳበር ከሚያስተምሩት አካሎች ጋር ለሚኖረው ግንኙነት አመች ሁኔታ ለመፍጠር በሀገሪቱ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ እንቅስቃሴዎች መሳተፉን ለማረጋገጥ፡

4. ለአካባቢ ሰላምና ደህንነት እንዲሁም ለግልም ሆነ ለጋራ ንብረት መጠበቅ አመቺ ሁኔታ ለመፍጠር፡

5. መሪነትን በአግባቡ ጥቅም ላይ ለማዋልና የተፈጥሮ ሀብት ልማትንና ጥበቃን በተሻለ መንገድ ለመምራት፡

6. የግብርናን ምርታማነት ለማሳደግና የገጠሩን ኑሮ ለመለወጥ፣ ገበሬው ከሳይንሳዊ አሠራር ዘዴዎችና ከቴክኖሎጂ ውጤቶች ጋር የሚተዋወቅበትን ሁኔታ ለመፍጠር፡

7. ገበሬው በግል መፈጸም የማይችላቸውን እንደ መንገድና የግድብ ሥራ የመሳሰሉትን የመሠረተ ልማት ሥራዎች በጋራ እንዲያከናውንና እንዲጠቀምባቸው ለማድረግ፡

8. በገጠርና በከተሞች መካከል ከብዝሃነት የሆነና የተስተካከለ የሸቀጥ ልውውጥ ሥርዓት የሚሰፍንበትን ሁኔታ

ለማመቻቸት እንደሆነ ስለመንደር ምሥረታ የወጣው መመሪያ ይገልጻል።

በእርግጥ ስለመንደር ምሥረታ ዝርዝር መመሪያ የወጣውና ብሔራዊ የመንደር ምሥረታ ኮሚቴ የተቋቋመውም በሐረርጌ የመንደር ምሥረታው እንቅስቃሴ በአብዛኛው ከተገባደደ በኋላ ነው። ይሁን እንጂ ከፍለ ሀገሩ ራሱ በዚህ ቅደም ተከተልና አገላለጽ አይሁን እንጂ መንደር መመሥረት ሲጀምር የነደፈው ዓላማ ነበር። በከፍለ ሀገሩ የተከናወነው የመንደር ምሥረታ ዓላማም የገበሬውን ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና ፖለቲካዊ ሕይወት መለወጥ ነበር። የመንደር ምሥረታ ብሔራዊ ኮሚቴ ከተቋቋመና አንድ ወጥ መመሪያ ካወጣ ወዲህ የመንደር ምሥረታው እንቅስቃሴ መከናወን የጀመረውና በመከናወን ላይ ያለውም ከላይ የተጠቀሱትን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ በሚያስችል ሥልትና ዕቅድ ነው። ቀድሞ የተመሠረቱትም ቢሆን ዕድገታቸው የሚመዘነው እነዚህን ዓላማዎች እውን ለማድረግ በሚያደርጉት ተግባራዊ እንቅስቃሴ ነው። የዚህ ጽሑፍ አዘጋጅም አንድ ሁለት ብሎም ባይሆን እነዚህን ዓላማዎች መሠረት በማድረግ የሐረርጌ መንደር ምሥረታ ያስገኘውን ጠቀሚታና መሻሻል አለባቸው የሚላቸውን ሁኔታዎች መጠቀም ይሞክራል።

የገበሬው ሕይወት ከማንኛውም የኅብረተሰብ ክፍል በበለጠ ለአካባቢ ተጽዕኖ በተለይ ለመሬት ይዞታና አጠቃቀም የተጋለጠ ነው። በመሬት በአግባቡ መጠቀምና አለመጠቀም ሕይወቱ ላይ ከፍተኛ ለውጥ ያመጣል። ቀድሞ በነበረው መልክ ተበታትኖ ሲኖር የእርሻ ቦታው፣ የመኖሪያው፣ የደኑና የግጦሹ ተለይቶ ስለማይታወቅ የእ

ርሻው ማሳሰብ ሲነሣ ለግጦሽ ይውላል፤ ደኑ ውስጥ ከብት ይለቀቃል፤ ከብቱ ሳሩን እስከመጨረሻ ሲግጥና ሲረጋግጥ አዳዲስ ብቅ ብቅ የሚሉ ዛፎች ሲሰባበሩ ደኑ ይራቁታል። መሬቱም ለአፈር መሸርሸር ይጋለጣል። ለእነዚህ ጠቀሚታዎች ተለይቶ የሚታወቅ ክልልም አልነበረም።

ዛሬ ግን ሁኔታው ይህ አይደለም። በገለምሶ፣ ሂሮናና ከምቦልቻ ባደረግነው ቅኝት ልዩነት አይተናል። በወጣ ገባው ደጋማ አካባቢ በየተራራና ኮረብታው ጥግ ችምችም ያለው መንደር ጨረቃ መስሎ፣ ከበላዩ ያለው ከፍታ ሥፍራ አረንጓዴ ደን ለብሶ፣ ከፊት ለፊት ያለው ሜዳማ ቦታ በበቆሎና ማሽላ ልብል ተሸፍኖ፣ ወንዛውን ዝና ረግረግ ቦታዎች ከብቶች ተለቀውባቸው ሲታይ የገጠሩን ውበት ማድነቅ ግድ ይሆናል። ገና መንደር ሲመሠረት ከመንደር ፋይዳዎች አንዱ በተፈጥሮ አካባቢ በዕቅድ ለመጠቀም ተብሎ ሲነገር ጠቀሚታውን ከመገመት ባሻገር ውበቱን መገመት አስቸጋሪ ነበር። በተለይ በበጋው ወቅት አካባቢው ሁሉ ደርቆ፣ አፈሩ ተጋልጦ ሲታይ ከመንደሩ አሠራር በቀር ክልሉ የሚደነቅበት ነገር ነበር ለማለት ያዳግታል።

ተጣቦ ለሚኖረው የሐረርጌ ደጋማ አውራጃዎች ገበሬ ባላቸው መሬት በዕቅድና በሥርዓት ከመጠቀም፣ አፈሩ እንዳይሸረሸር፣ የተመናመነው ደን እንዳያልቅ ከመን ከባከብ ሌላ አማራጭ አልነበረውም።

በደን ልማቱ በኩል ሐረርጌን በእርዳታ ነት ከሚታዩ ክፍላተ ሀገር ውስጥ መመደብ ይቻላል። በዕድገት በኅብረት ጊዜና በ1971 የምርትና የባህል ዕድገት ዘመቻ ወቅት ተጀምሮ ተራሮችን ደን ለማልበስ የተደረገው ጥረት በመንደር ምሥረታው ተጠና

ክሮ ቀጥሏል። በአሁኑ ወቅት በየትኛውም ደጋማ አውራጃና ወረዳ ሲዘዋወሩ መጠኑ ይብዛ ይነስ እንጂ የደን ልማት የሌለበት የለም ማለት ይቻላል። ከሸዋ ወደ ሐረር ሲሄዱ አስበ ተፈሪ ከተማ እንደደረሱ አጠገቡ ያለውን ተራራ ማየት ለደኑ ልማት እንቅስቃሴ ማስረጃ አንድ ብሎ ይጀመራል። ከዚያ በኋላ በፈለጉት አቅጣጫ ወደ አውራጃዎችና ወረዳዎች ከተጓዙ የእያንዳንዱ ተራራ አናት አረንጓዴ እየለበሰ መሆኑን መመስከር ይቻላል።

ከነዚህ መካከል በከፍተኛ ደረጃ በወበራ አውራጃ፣ በሜታ ወረዳ፣ በግብርና ልማት የተፈጥሮ ሀብት ልማትና ጥበቃ ዘርፍ የሚካሄደውን የላይኛው ሁርሶ ተፋሰስ ፕሮጀክት በምክራንት መጥቀስ ይቻላል። ከአዲስ አበባ ቁልቢ ሊገቡ ጥቂት ሲቀር ጥቅጥቅ ባለ የባሕርዛፍ ደን ውስጥ ይታለፋል። ትንሽ እንደሄዱም በስተግራ በኩል ወዳለች አንዲት ከራብታ የሚያስወጣ ግራ ቀኝ በመቃ የታጠረች ቀጭን መንገድ አለች። የመንገዱ ግራና ቀኝ በዛፍ ተሞልቷል። ጠይቆ የመረዳት ልምድ የሌለው ሰው ምናልባት መናፈሻ ይሆናል ብሎ ያልፋል። በዚያ አካባቢ የዚያ ዓይነት መናፈሻ ይሠራል ብሎ መገመት ያዳግታል። ካለው የሕዝብ ብዛት አኳያ ሲታይ።

መናፈሻው ውስጥ የገባ ቁም ነገር ታዝቦ ይወጣል። በተለያዩ ወቅቶች የጎበኙት ሰዎች የተከራት ዛፍ ትልልቅ ሆኖ አጠገባቸው በቆርቆሮ ላይ የተካዩቹ ስም ተጽፏል። መሀል ላይ አንዲት ጎጆ አለች። እውስጡ ልዩ ልዩ ቻርቶች ይታያሉ።

የፕሮጀክቱ ንላማ፡ የተጀመረበት ጊዜ፡ እስካሁን ያከናወነው ተግባርና ያጋጠሙ ችግሮች በእነዚህ ቻርቶች ላይ ተዘርዝረዋል።

የላይኛው ሁርሶ ተፋሰስ ፕሮጀክት የተ

ጀመረው በ1973 ነው። የፕሮጀክቱ ሥራ የሚካሄደው በግብርና ልማትና በዓለም የምግብ ድርጅት ነው። የግብርና ልማት የቴክኒክን ሥራ ሲያከናውን የዓለም የምግብ ድርጅት ለጉልበት ሥራ የሚከፈል ምግብ ያቀርባል። የፕሮጀክቱ ክልል 11,800 ሄክታር ሲሆን፡ በክልሉ 15 ገበሬ ማገበራት ይገኛሉ። መሬቱ ገደላማ በመሆኑ ኑና ባለመጠበቁ በአብዛኛው ተጉድቷል። በዚህ ላይ የአንድ ቤተሰብ የእርሻ ይዞታ 0.6 ሄክታር በመሆኑ ከፍተኛ የእርሻ መሬት ማነስ አለ። የደን ምንጣሮው፡ ቃጠሎው ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተባባሰ በመ ምጣቱ ሁኔታው ካልተገታው ጠቅላይ አስከሬ እንደሚሆን ታመነበት። ለዚህ ነው ይህ ፕሮጀክት ሊጀመር የቻለው።

የፕሮጀክቱ ዋና ዓላማ የአፈር መሸርሽርን፡ የመሬት አጠቃቀምና የተፈጥሮ ዝናብ ብክነትን በመቆጣጠር የተጉዳውን መሬት እንዲያገግም ማድረግ ነው። ለዚህ ተግባር በቅድሚያ አፈሩን ለመከላከል እር ከን እየተሠራ ነው። የእርከን ሥራው በተጠናቀቀባቸው ክልሎች ችግኝ እየተተካለ ተራራውና ሸንተረሩ ደን እየለበሰ ነው።

በዚህ መልክ መሬቱ ተጠብቆ አፈሩ በዝናብ ውሃ መታጠቡ ካቆመ በኋላ ወይ ድረጃዋ ባለው ሚዳማ ቦታ አካት ላይ ገድብ ይሠራና የእርሻ ልማት ይጀመራል። ይህ የረጅሙ ጊዜ ዕቅድ ተግባራዊ እስኪሆን ከወዲሁ የተሠሩ ሥራዎች እንኳን አመርቂ ውጤት እያሰገኙ ነው። በፕሮጀክቱ ዕድሜ 11,593.350 የልዩ ልዩ ዛፍ ችግኞች በአብዛኛው ባሕርዛፍ ተተክሏል። በመንገዱ ግራ ቀኝና በተለይ ከረብታው ላይ ወጥተው ሲመለከቱ የዚህ ውጤት

በጉልህ ይታያል። በ1980 ብቻ 1,800,000 ችግኝ ተተክሏል። ቀደም ሲል የተተከለው ባሕርዛፍና ለየገበሬው የታደለው የፍራፍሬ ዛፍ ደርሶ ለጥቅም መዋል መጀመሩ ገበሬውን አበረታታቀታል። በአዲሱ ደን ውስጥ ሳር በቅሏል። ይህንን ለምላም ሳር ገበሬው በነፃ እጭዶ እንዲጠቀም ማድረጉም ገበሬውን ደኑ ለራሱ ጥቅም የለማ አድርጎ እንዲንከባከብ ካደረጉ ምክንያቶች አንዱ ነው።

ለገበሬው ቀጥተኛ ጠቀሜታ የሚሰጡ ተግባራትም በፕሮጀክቱ ይከናወናሉ። የገጠር መንገድ ሥራ፡ ከራዎችን በማጉልበት ለመጠጥና ለከብቶች ማዘጋጀት፡ ሠርቶ ማሳያ ጣቢያዎችን ማቋቋም፡ ለከብት መኖ የሚሆኑ የልዩ ልዩ ሳር ዝርያዎችን አራብቶ ለገበሬው ማደል አንዳንዶቹ ናቸው።

ከነዚህ አንዱ ለጋምቤላ ገበሬ መንደር የገባው የውሃ ሀምህ ነው። ጋምቤላ ገበሬ መንደር ከመንገዱ 5 ኪሎ ሜትር ርቆ ሸለቆ ውስጥ የሚገኝ መንደር ነው። ከመንደሩ ወደ ቁልቢ ለመምጣት ቀጥ ያለ ዳገት ነው። በአካባቢው ወራጅ ውሃም ሆነ ምንጭ የለም። በክረምት እንጂ። በበጋ ውሃ የሚቀዱት ዳገቱን ወጥተው ከመንገድ ዳር ከምትገኝ አንዲት ምንጭ ነበር። በወቅቱ ያን 5 ኪሎ ሜትር ዳገት ወጥቶ ውሃ መቅዳት ከሚያስከትለው ድካም ባሻገር ምንጩ ላለችበት መሬት ባለቤት ለበጋ ውሃ ማሸላ ያገብሩ እንደነበር ማወቅ ተችሏል። በችግሩ የተነሣ ይገኛቸው ሴት ልጆቻቸውን ለሚሰትነት ሲጠየቁ ለጋምቤላ አካባቢ ወንድ አይደሩ እንደነበረ ይነገራል። ገላ መታጠብ የሚቻለው በክረምት ብቻ ነበር ይባላል።

ዛሬ ግን ሁኔታው ተቀይሯል። ይህንኛው ምንጭ ተገንብታ በዓምቧ የተወሰነ ርቀት ትሄድና 30,000 ሊትር ማጠራቀም የሚችል ገንዳ ውስጥ ትጠራቀማለች። ከዚያ አምስቱን ኪሎ ሜትር በዓምቧ ትወርድና ለምስት መንደሮች በቢርካ ትታደላለች።

ዓምቧውን ተከትሎ የገጠር መንገድ ተወርቷል። የጋምቤላ ገበሬ በዕውን የሕይወት ተሐድሶ አግኝቷል።

ገበሬው በመንደር በመሰባሰቡም እንደ ቀድሞው በፈለገበት አቅጣጫ እየሄደ ደን መመንጠሩ ቆሟል። ጥቅሙንም በተጨማሪ እያየው ነው። በዚህ መልክ በተለያዩ ቦታ የተጀመሩት የደን ልማት ፕሮጀክቶች የሚያበረታቱና ተስፋ የሚሰጡ ናቸው። ይህ ሲባል ግን በአንዳንድ ቦታ በአየሩ (በዝናብ) ችግርም ይሁን ከዘሩ በርካታ ያደገ ጥድ በተለይ የውጭ ዘር ደርቆ መታየቱ ተጠንቶ መፍትሄ ሊፈለግለት የሚገባ ሆኖ ታይቷል። በደን ምንጣሮውም በኩል ወደ አጋዴን መንገድ ያለውን የግራር ቁጥቋጥ እየመነጠሩ ከሰል ማክሰሉ፡ በጨርጨር አውራጃ የተመነጠረውን ደን እንደገና ለማልማት ብርቱ ጥረት እየተደረገ በተቃራኒው በአሰቦት ተራራ ያለውን የተፈጥሮ የጥድ ደን እየመነጠሩ በየመንገዱ ዳር የሚሸጡ ለዎች በብዛት መታየታቸው ከወዲሁ ካልተገታ የጠፋውን ስናለማ ያለውን የሚያጠፋ ቀበኛ እየተበራከተ ስለሚሄድ ሊታሰብበት ይገባል።

በሐረርጌ ለእያንዳንዱ ገበሬ የሚደርሰው የእርሻ መሬት በጣም አነስተኛ መሆኑ ተጠቅሷል። ይህንኛው መሬት በዕቅድ ተጠቅሞ ምርትን ለማሳደግ ከሚደረገው ጥረት

ባሻገር ያለው አማራጭ አንድን ማሳ በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ከማረስ አልፎ ከአንድ ጊዜ በላይ ምርት እንዲሰጥ ማድረጉ ነው። በክፍለ ሀገሩ ያለው የዝናብ ሁኔታ ለዚህ አያመችም። ያለው አማራጭ የመስኖ ልማትን ማስፋፋት ነው። በሐረርጌ በመስኖ ሊለማ የሚችል 40,000 ሄክታር መሬት እንዳለ ሲገመት ከዚህ ውስጥ እስካሁን የለማው 15,915 ሄክታር ብቻ ነው።* ሁኔታውን ለማሻሻልና ምርትን ለመጨመር በቀጣዩ ግብርና ልማትና በዕርዳታ ሰጪ ድርጅቶች አማካይነት በአሁኑ ወቅት ከ1,520 ሄክታር በላይ ማልማት የሚችሉ የበርካታ ትናንሽ ግድቦች ሥራ እየተካሄደ ነው።**

በዚህ በኩል በመከናወን ላይ ካሉት ተግባራት ሁለቱን ለአብነት መጥቀስ ይቻላል። ከጄጂጋ ምሥራቅ ሰባት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚከናወነው የኤልባይህ የግድብ ሥራ ፕሮጀክት አንዱ ነው። የፕሮጀክቱ ዓላማ የኤልባይህን ሸለቆ በመስኖ ማልማት ነው። ግድቡ የሚሠራው በአፈር ሲሆን ሥራው የሚካሄደው በውሃ ሥራዎች ኩንስትራክሽን ነው። ይህ 12,000,000 ብር ይፈጃል ተብሎ የተገመተው ግድብ ሲጠናቀቅ 7,000,000 ሜትሪክ ኩብ ውሃ ሊይዝ ይችላል። ሥራው ከተጠናቀቀ በኋላ 500 ሄክታር መሬት በመስኖ ለማልማት ይቻላል።

ሌላው የቢዩ ግድብ ሥራ ፕሮጀክት ነው። ይህ በግብርና ሚኒስቴር የገጠር መሠረተ ልማት ማስፋፊያ ዘርፍና በተባበሩት መንግሥታት የልማት ፕሮግራም አማካይነት ከጣሊያን መንግሥት ጋር በመተባበር የሚ

* የሐረርጌ ገበሬ ከትናንት እስከ ዛሬ፡ ከላይ የተጠቀሰው፡ ገጽ 24.
** ከላይ የተጠቀሰው ገጽ 26.

ሠራው የግድብ ፕሮጀክት ከጄጂጋ 15 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚገኝ ነው። ግድቡ ሲጠናቀቅ 1.3 ሚሊዮን ሜትር ኩብ ውሃ ይይዛል። በዚህ ውሃ 168 ሄክታር መሬት ግልግት ይቻላል።

እነዚህ ሁለቱም ግድቦች የሚያጠራቅሙት ውሃ የሚገኘው ከወንዝ ወይም ከምንጭ አይደለም። በአካባቢው የሚዘነበው ዝናብ ከሚወርድበት ሥፍራ የሚቋጥሩት ነው። አካባቢውን በዓይን ሲቃኙ የተባለውን ያህል ውሃ የሚያስገኝ ጉርፍ ይመጣል ለማለት ያስቸግራል። ግን በቢዮ ግድብ አንድ ቀን ለአሥራ አምስት ደቂቃ ከዘነበ ዝናብ የተጠራቀመ ነው ብለው ያሳዩን መጠን ወዲያው ሐሳባችንን አስቀየረ። ሥራው ጨርሶ በአካባቢው ያልተለመደ ነው ማለትም አይደለም። አሁን በባለሙያ ተጠንቶ በሰፊው ተያዘ እንጂ በሁለቱም ቦታዎች የአካባቢው ነዋሪ ከጥንት ጀምሮ ትንንሽ ኩራዎች እየቆፈረ ለበጋ ውሃ ያጠራቅማል። እንዲያውም አንዳንዱ ሀብት ያለው ግለሰብ በድንጋይ ዙሪያውን ገንብቶ ውስጡን በሲሚንቶ ሊሾ ያደርግና የዝናብ ውሃ በቦይ ወይቢያ እንዲገባ አድርጎ ያጠራቅማል። እንዲህ ዓይነት ማጠራቀሚያ የሠራ ግለሰብ የማይነጥፍ ለም አገኘ ማለት ነው። በአንድ ግለሰብ አባባል “ነጻጅ አገኘ” ማለት ነው። ግንቧ በቁልፍ ትጠበቃለች። በጋው ሲመጣ እያንዳንዱ ሰው በውድ ዋጋ በስፍር ይገዛል። ለከብትማ ከየት ተገኝቶ። ጄጂጋ አካባቢ በበጋው አንድ ከብት አንድ ጊዜ ለማጠጣት ሃያ አምስት ማንቲያ ድረስ የሚከፈልበት ጊዜ አለ። የዚህ አካባቢ ገበሬ በመጠነኛ እርሻና በከብት እርባታ የሚኖር ነው። በአሁኑ ወቅት የአካባቢው ገበሬ በመንደር ተሰባስቧል። ሁሉ የሚያነሣው ችግር የውሃ ነው። በጋ በመጣ ቁጥር ከብቶቹን ይዞ መንከራ

ተት ነው። በአካባቢው መጠነኛ እርሻ አለ። ዝናብ በጥሩ መጠን በተገኘ ዘመን ደህና ሰብል ያገኛል። ብዙውን ጊዜ ግን የዝናቡ መጠንም ሆነ ወቅቱ አስተማማኝ አይደለም። በመሆኑም ገበሬው በሕይወቱ የሚመኘው ነገር ቢኖር የማያቋርጥ የውሃ ምንጭ ማግኘት ነው። ኤልባይህና ቢዮ ለዚህ ምላሽ እንዲሰጡ የታዩ ሳቸው። ከእነዚህ ግድቦች በሚገኝ ውሃ አካባቢውን በመስኖ እያለሙ ገበሬውን አትክልትና ፍራፍሬ እንዲተክል ማስለመድና ለከብቱም ውሃ ማስገኘት አንድ እርምጃ ወደፊት ነው። ቀንድ ብቻ እየቆጠሩ ብዙም ዋጋ የማያወጡ ከብቶችን ይዞ ከመንከራተት ወደ ዘመናዊ እርባታ ለማሸጋገርም በርድክናታል። ሌሎች በአቅራቢያው ያሉ አካባቢዎችም የእነዚህን ግድቦች ውጤትና ለእነሱም ሊደርስ የሚችለውን የነገውን ተስፋ በጉጉት እያሰቡት ነው። የግድቦቹ እሴት በሚሰጡት ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ብቻ የሚለካ ሳይሆን የአካባቢውን ገበሬ በአንድ ቦታ ተረጋግቶ እንዲኖር የማድረጉ ሥነ ልቦናዊ ፋይዳም በቀላሉ የሚገመት አይደለም።

ኤልባይህና ቢዮ ገና በመሠራት ላይ ያሉና ለከርም ለፍሬ እንደሚበቁ የሚታሰቡ ሳቸው። ሌሎች በርከት ያሉ ትናንሽ የመስኖ ፕሮጀክቶች ፍሬ አስገኝተዋል። ከእነዚህ አንዱ በሀብሮ አውራጃ፣ ቁኒ ወረዳ የሚገኘው የቡርቃ መስኖ ፕሮጀክት ነው። ይህ ፕሮጀክት ከሐጂዲን ምንጭ የሚወጣውን የሚዳግዱን ወንዝ በመጥለፍ 160 ሄክታር ለማልማት የታዩ ፕሮጀክት ነው። በግብርና የገጠር መሠረተ ልማትና በአካባቢው ሕዝብ ትብብር የተሠራው ይህ ፕሮጀክት የወልዲያ ተኩማ አምራች ገብረት ሥራ ማግባርን እርሻ ያለማል።

በአምራች ያልተጠቃለሉ ገበሬዎችም ተጠቅመውበታል።

በአካባቢው የ1979 — 80 የበልግ ዝናብ በማነሱ የብዙው ገበሬ በቆሎ ደርቆ ነበር። በዚህ ፕሮጀክት የሚጠቀመው ክልል ግን ከምንጊዜውም የተሻለ ሰብል ነው ያገኘው። የመኸሩም ዝናብ ዘግይቶ ስለመጣ የሌለው ገበሬ እርሻ ዘግየት ብሎ ሲዘራ በዚህ ክልል ጤፋ በወቅቱ ሊዘራ የቻለው ፕሮጀክቱ በመኖሩ ነው።

የወልዲያ ተኩማ አምራች ገብረት ሥራ ማግባር በዚሁ መስኖ የአትክልት እርሻ ጀምሮ በአንድ ዓመት 20,000 ብር ገቢ አግኝቷል። የአካባቢው ገበሬ ለእርሻ ሊውል በማይችል ክልል በመንደር በመሰባሰብና ሚዳማው ስፍራ ለእርሻ በመተው የመስኖው ፕሮጀክት አመርቂ ውጤት እያሳየ ነው። የእዚህ ግድብ መጠን ትንሽ ከተጨመረ የበለጠ ለማልማት የሚያስችል በቂ ውሃ አለው።

በግድብና በወንዝ ጠለፋ ከሚከናወነው ባሻገር የውሃ መሳቢያ ፓምፕ በማስገባት የሚካሄደው የልማት እንቅስቃሴም ከትናንትናው የገበሬ እርሻ ጋር ሲነፃፀር ብዙ ሊባልለት የሚያስችል ነው። በዚህ መልክ በ6 አውራጃዎች፣ በ14 ወረዳዎች 142 የውሃ ፓምፖች ተተክለው፣ 17,724 ገበሬዎች የሚጠቀሙበት 2,607.5* ሄክታር መሬት በመስኖ እየለማ ነው። በመንደር ምሥረታው ላቢያ ገበሬውን ለምርት ዕድገት በማንቀሳቀስ ጉልበቱንና ገንዘቡን አቀነባብሮ የተሠራው የልማት ሥራ ቀላል አይደለም። ጥረቱ ይበል የሚያስኝ ነው።

* የሐረርጌ ገበሬ ከትናንት እስከ ዛሬ፣ ከላይ የተጠቀሰው፣ 18* 25*
** ኤላ በበጋ የሚሆን የዝናብ ውሃ የሚጠራቀምበት ኩራ በክልሉ የሚጠራበት ቃል ነው።

በመስኖ ከመጠቀሙ ጉን በክፍለ ሀገሩ ለገጠሩ ነዋሪ ንፁህ የመጣጥ ውሃ ለማዳረስ የተደረገው ጥረትም ቀላል አይደለም። የገጠሩ ሕዝብ በመንደር በመሰባሰብ ምንጭ በማጥፋት፣ በዓምቧ በመላብ፣ ጥልቅ ጉድጓዶችን በመቆፈር፣ ከጣሪያ ላይ ውሃ በማጠራቀም በርካታ የገጠሩ ነዋሪ ንፁህ ውሃ እንዲያገኝ ተደርጓል። ቀድሞ ኅብረተሰቡ ተባታትኖ ይኖር በነበረ ጊዜ አልፎ አልፎ የተቆፈሩ የውሃ ጉድጓዶች ቢኖሩም በርቀት የተነሣ ሊጠቀም የሚችለው የሕዝብ ቁጥር ያነሰ ነበር። በአጠቃቀም ረገድ የቅርብ ክትትል ስለማይደረግ የመበላሸት ዕድሉም ከፍ ያለ ነበር። በአሁኑ ወቅት ግን የውሃው ጉድጓድ የሚቆፈረው፣ ቢርካው የሚሠራው፣ ቧምቧው የሚገባው እመንደር ውስጥ በመሆኑ ከነዋሪው እይታ ውጭ አይደለም። ርቀቱም ብዙ ስለማይለያይ ጠቅላላው የመንደር ነዋሪ በአማካይ መጠቀም ይችላል።

በውሃ አቅርቦት በኩል ልዩ ልዩ ምሳሌዎችን መጥቀስ ይቻላል። ከጄጂጋ ወደ ቆላው በማንኛውም አቅጣጫ የሄደ ሰው የውሃ ችግር በጉልህ ያያል። ወራጅ ወንዝ ስለሌለ ውሃ የሚገኘው አንዳንድ አካባቢ ከተቆፈሩ አላዎች** ነው። ውሃ የማምጣት ድርሻ የተጣለባቸው ሴቶችና ሕገናት ከሩቅ መንገድ በአሀያ ጭኖ ማመላለስ እጅግ አድካሚና አሰልቺ ነው። በዚያ ላይ ኤላው በከብት ስለሚረጋገጥና ውሃውም አንድ ቦታ ተጠራቅሞ ስለሚቆይ እጅግ ቆሻሻ ነው። ከጄጂጋ ወደ ጭናቅስን መንገድ ሲኬድ ወደ ቀኝ ታጥፎ አንድ መረር የሚባል ሸለቆ አለ። ወደ ቱርክናድ ገበሬ

መንደር ለመሄድ ይህን ሸለቆ ስናቋርጥ የአካባቢውን የውሀ ችግር በጉልህ ተመለከትን ። ጥልቀቱ ሁለት ሜትር ገደማ የሚሆን እንደ ሰፊ ኩሬ ተቆፍሮ ውሃ ተጠራቅሟል ። በየተወሰነ ደረጃ መቆሚያ አለ ። ዙሪያውን አሀዮች ተደርድረዋል ። ሴቶች ተቀምጠው ተራቸውን ይጠብቃሉ ። እንደ ሰው እየቀዳ ውሃ ያቀብላል ። ተረኛ ሴቶች እየተቀበሉ አሀዮቸው ላይ በተሟኔ ቀርበታ፡ ላስቲክ፡ ወይም ጀሪካን ይጨምራሉ ። እንዳንዱ አመለኛ አሀድ ውሃው እየተቀዳ ይርጣል ። ይቁነጠነጣል ። ትግል ነው ። ይህን ሁሉ ችግር አልፈው ይዘው ሲሄዱ በተለያዩ እክሎች የውሃው መፋሰስ ብዙ ጊዜ የሚያጋጥም ችግር ነው ።

በዚህ ሁኔታ ይጠቀሙ ከነበሩ መንደሮች አንዱ የጌልቦብ ቀበሌ መንደር ነው ። የጌልቦብና ሌሎችም በአካባቢው ያሉ ነዋሪዎች ቀደም ሲል በተለይ በበጋው ውሃ የሚያገኙት ከጅጅጋ ወይም ከመረር ነበር ። እነዚህ ቦታዎች በ20-30 ኪሎ ሜትር ይርቃሉ ። የሚጠጣ ውሃ ፍለጋ ይህን ያህል መንገድ መጓዝ አድካሚነቱ ግልጽ ነው ። ዛሬ ግን የጌልቦብ ሁኔታ ተለውጧል ። በአካባቢው ለሦስት መንደሮች (ጌልቦብ፡ መካኒሳ አባህ፡ በባሌ) የሚያገለግል ጥልቅ ጉድጓድ ተቆፍሮ ውሃ ወጥቷል ። አንድ ግጠራቀሚያ ተሠርቶ ለሦስቱም መንደሮች መቅጃና ከብት ሚጠጫ ለየብቻው ተሠርቷል ። የጌልቦብ ቀበሌ ገበሬ ማኅበር ሲቀመንበር የሆኑት ሐጂ አማም መሐመድ እንደገለፁት በዚያ መንደር ለውሃ ፍለጋ የነበረው መንከራተት ዛሬ ተረት እየሆነ ነው ።

በዝናብ እየወረደ ያለምንም ቁጥጥር ይፈስ የነበረውን የጉርፍ ውሃ ገደቦ በማቆ

የት በበጋ ወቅት መጠቀም አንዱ ዘዴ ሲሆን በሐረርጌ መንደር የተጀመረውና ምናልባትም ውሃ ለሌላቸው እነስተኛ ከተሞችም ሊጠቅም የሚችለው ሌላ ዘዴ ከቤት ጣሪያ ቆርቆሮ የሚፈሰውን ውሃ ማጠራቀም ነው ። ይህ ሲባል ቶሎ የሚታሰብን በበርሜል ፡ ወይም በሌላ መያዣ ማጠራቀሙ ይሆናል ። መጠኑም ቢሆን አስተማማኝ አለመሆኑ ይታያል ። ሐረርጌ ገጠር ያየነው ግን ከዚህ ለየት ያለና በብዙ ቦታ መጥከርም ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል ።

በወበራ አውራጃ ከደደር 6 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ለጋ ጨፌ የምትባል መንደር አለች ። አከበሩም በሚባል ድርጅት ድጋፍ የተሠሩ ብዙ አገልግሎቶች የሚሰጡባቸው ሁኔታዎች ተመቻችተዋል ። የእርሻ መሣሪያዎች የሚሠሩበትና የሚጠገኑበት ሥፍራ፡ ለመንደሩ ነዋሪዎች የሚያገለግል በዲናሞ የሚሠራ የኤሌክትሪክ መብራት ፡ የአካባቢው ገበሬዎች አገልግሎት የጎብረት ሥራ ማኅበርና የክልሉ አኢሲማ ገቢውን በጋራ የሚጠቀሙበት የእህል ወፍጮ አለ ። እነዚህ አገልግሎቶች እንደሁኔታው በሌሎች መንደሮችም የሚታዩ ሲሆኑ ለየት ብሎ የተመለከትነው የውሃ ማጠራቀሚያው ጉዳይ ነው ። አስረጂአችን የውሃ ማጠራቀሚያችን ይህ ነው አለና አንድ ቤት መሰል ነገር አሳየን ። ከሱቁና ከእርሻ መሣሪያዎች መጠገኛ ቤት ጣሪያዎች ወደ ዚህ ቤት የተዘረጋ አሸንዳ ይታያል ። የቤቱ ግድግዳ በሲሚንቶ የተለሰነ ነው ። ላይ ቆርቆሮ ለብሷል ። ከወደ ስሩ አንድ ቧምቧ ይወጣና የተወሰነ ርቀት ላይ መቅጃ ተበጅቶለታል ። ከጣሪያው አጠገብ ማስተንፈሻ ቧንቧ አለው ። ሲያዩት ቀላል ግን ብዙ ቦታ ያላየነው ነው ። ለመሆኑ ምን ያህል ውሃ ይይዛል አልናቸው ። 76,000 ሊትር ይይዛል አሉን ። ዝናብ ዘንቦ ውሃው እንዳይባከን ጥሩ ወጥመድ ነው ።

በዚህ መልክ በርካታ የንፁህ ጥገማገማ ዘዴዎችን መጥቀስ ይቻላል ። ስለጠቀሚታውም አንዲት ፋጡማ አሊሾ የምትባል ባለትዳር ፡ የአንድ ልጅ እናትና በግምት የሃያ ዓመት ወጣት የምትሆን የነገረችን ጥሩ ማስረጃ ነው ። ፋጡማ በጨርጨር ፡ አዳልና ጋራ ጉራቻ አውራጃ ፡ በጨሌ ፡ ወረዳ የሚገኝ መንደር ነዋሪ ነች ። መንደሯ ከሂርና አሥር ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ትገኛለች ። መንደሯ የተመሠረተችበት አካባቢ በጣም ገደላማና ወጣ ገባ ነው ። ቀደም ሲል ከ5-7 ኪሎ ሜትር ርቀት እየመጡ ውሃ የሚቀዳባት አንዲት ትንሽ ምንጭ አለች ። ምንጩ ያለችው ገደላማ ቦታ ላይ ስለሆነ መተላለፊያው አንድ ብቻ ነው ። ከብቱም ፡ ሰውም ፡ የሚጠጣውና የሚሻገረው በዚያችው ነው ። በአሁኑ ወቅት በቀይ መስቀል የማቱሪያል አቅርቦት ፡ በግብርና መሠረተ ልማት የቱክኒክ እርዳታና በገበሬው የጉልበት ሥራ ምንጩ በድንጋይና ሲሚንቶ ተሠርታ በቧምቧ ሚዳማ ቦታ እንድትወጣ ተደርጋለች ። ሚዳማው ቦታ ላይ የመጠጥ ውሃ መቅጃ ፡ የልብስ ማጠቢያና የክብቶች ማጠጫ ገንዳ ተለይቶ ተሠርቷል ።

ፋጡማን ያገኘናት ልብስ ስታጥብ ነው ። አለፍ ብሎ ካለው ቧምቧ የ35 ዓመቷ ወሮ ለመኝ ታደሰ ውሃ ይቀዳሉ ። ስለ መንደሩና ቀድሞ ውሃ ያገኙ ስለነበረበት ሁኔታ ካነጋገርናቸው በኋላ የቀድሞውንና የአሁኑን የውሃ አጠቃቀም ልዩነት ፋጡማን ጠየቀች ። ፋጡማ ቀና ብላ ፈገግ አለችና ፡ “እንዴት ትጠይቁኛላችሁ?” አለችን ። ግልጽ ነው በሚል መልክ ። ከዚያም በማከታተል “ድሮ የምንቀዳው ቅድም ካያችኋት ምንጭ ነበር ። ከብት የሚጠጣው እዚያችው ነበር ። እዚያው እግራችንን

እንታጠባለን ። ልብስም የምናጥበው እዚያችው ነው ። አሁን ግን እንደምታዩት ሁሉም ተለይቶ ተሠርቶልናል ። ውሃውም በቧምቧ መጥቶ ስለሚፈስ አይደፈርለንም” አለችና እጥበቷን ቀጠለች ።

ነገሩ ይኸው ነው ። ንፁህ የመጠጥ ውሃ ማግኘት ለጤና ያለው አስተዋጽኦ ቀላል አይደለም ። ብዙ የሆድ ውስጥ በሽታ የሚመጣው ከተበከለ ውሃ ነው ። በገጠርም ሆነ በከተማ ፡ በልዩ ልዩ የአንጀት በሽታ የሚሰቃዩ ሕፃናትንም ሆነ አዋቂዎችን ከችግሩ ለመገላገል አንዱ ንፁህ ውሃ የማዳረሱ ጉዳይ ነው ። ለዚህ በገጠሩ የመንደር ምሥረታው በፈጠረው አመች ሁኔታ የተጀመረው ጥረት ይበልጥ ተጠናክሮ መቀጠል ይኖርበታል ። ከዚህ ጋር አብሮ ግን በብዙ ወጭና ልፋት የተቋቋሙ ቧምቧዎች በሥርዓት አገልግሎት እንዲሰጡ ስለእንክብካቤና ስለጥገና ማስተማሩም አብሮ መጠናከር ይኖርበታል ። አንዳንድ ቦታ አካባቢው ጨቅይቶ ይታያል ። አንዳንዱ ቦታ ቧምቧው ተበላሽቶ ውሃው በከንቱ ይፈላል ። ሞተሮች ተበላሽተው ለመጠገን ብዙ ጊዜ የሚወስዱባቸው ሁኔታዎችም አሉ ። የመንደር ምሥረታው አንዱ ፋይዳ የገጠሩን ሕዝብ ከዘመናዊ ቱክፍሎጂ ጋር ማስተዋወቅ በመሆኑ በዚህ ረገድ ተገቢው ፅውቀት ደረጃ በደረጃ መሠራጨቱን ማረጋገጥ የተጠናከረ ትኩረት ሊደረግበት ይገባል ።

ከመንደር ምሥረታ ዓላማዎች አንዱ የገጠሩ ሕዝብ በኢንዱስትሪ ውጤቶች የሚጠቀሙበትንና ከዘመናዊ ቱክፍሎጂ ጋር የሚተዋወቅበትን አመች ሁኔታ መፍጠር ነው ። ከዚህ አኳያ በአገልግሎት ጎብረት ሥራ ማኅበራት አማካይነት በጎ ዳጅ የሚሠራ የእህል ወፍጮ ፡ በአገልግ

ሎት ሱቆች አማካይነት የኢንዱስትሪ ውጤቶችን ለማዳረስ የሚደረገው ጥረት ከፍተኛ ነው። በሐረርጌ መንደር ምሥረታው ከተጀመረበት ከየካቲት 1977 እስከ 1979 መጨረሻ ብቻ 60 በነዳጅ የሚሠሩ የአሀል ወፍጮች መንደሮች አካባቢ መተካላቸው ካለው ሁኔታ አኳያ በዚህ በኩል የተሰጠውን ትኩረት የሚጠቁም ነው።*

በሕዝብ ሱቅ አገልግሎትም በኩል ገበሬው በአንድ አካባቢ በመሰባሰቡ ሱቅን ለማደራጀትም ሆነ የተገኘውን ሸቀጥ በወቅቱና በአግባቡ ለማከፋፈል ካለፉት ሁኔታዎች የተሻለ እንቅስቃሴ ይታያል። ሸቀጣ ሸቀጥ ፍለጋ ብዙ መንገድ መሄድም እየቀረ ነው። ቢሆንም በተለይ በየአውራጃው ከተቋቋሙት የኢትዮጵያ ሀገር ውስጥ ማከፋፈያ ድርጅት መጋዘኖች ወደ የአገልግሎት ሱቆች ለማድረስ በተራ ጥበቃ የሚባ ከነው ጊዜና በዚህ ሳቢያ ለዕቃ ገዢዎች የሚከፈለው አበል መጠን፣ ዕቃውን እስከ ጥና ለመውሰድ ለገል ሳለመዚያዎች የሚከፈለው የግንኙነት ሒሳብ ከፍተኛነት ያስከተለው የዋጋ ንረት በአንዳንድ ሸቀጥ ዋጋ ላይ በጉልህ ይታያል። እነዚህ ችግሮች እንዲፈጠሩ የሚያደርጉ የመጠቃቀም ሁኔታዎችም ግምት ውስጥ ሊገቡ ይገባል። በመሆኑም የገጠሩን ሕዝብ ኑሮ ለመለወጥ ኃላፊነት በተሰጣቸው ወገኖች በኩል የተጠናከረና የተቀናጀ ሐቀኛ ጥረት ይጠበቃል።

በትምህርት ቤት፣ በክሊኒኮችና በሙዓል ሕፃናት በኩል የተደረገው ጥረትም በቀላሉ የሚገመት አይደለም። ከመንደር

ምሥረታው በኋላ ከ1977-80 ባለው ጊዜ ብቻ በአዲሶቹ መንደሮች 25 ክሊኒኮችና 100 ትምህርት ቤቶች በተጨማሪ ተሠርተዋል።** እነዚህ አኃዞች በእራሳቸው ብቻ ብዙም ላያመለክቱ ይችላሉ። ገበሬው ተበታትኖ ይኖር በነበረ ጊዜ ይህን ያህል ቢሠራም እንኳን የተጠቃሚው ቁጥር እነስተኛ ነው። ዛሬ ግን ገበሬው በመንደር ተሰባስቦ በሚገኝበትና በቅርበት እያንዳንዱ ቸው ለሁለትና ሦስት መንደሮች አገልግሎት በሚሰጡበት ሁኔታ ጠቀሜታቸው ይበልጥ ስፋት አግኝቷል። ከዚህ በተጨማሪ በገጠራቱ ኢትዮጵያ ሙዓል ሕፃናት ተሠርተው ዕድሜያቸው ለመደበኛ ትምህርት ያልደረሱ ሕፃናት የአብዛኛዎቹ የገጠር ሕፃናት ዕጣ ሆኖ ከቆዩው እረኝነትና ልዩ ልዩ የግብርና ሥራ በፊት በሙዓል ሕፃናት ፊደልና ቁጥር ሲማሩ፣ ዕድል አጋጥሟቸው በኩልታፋ ልሳናቸው መዝሙር ሲዘምሩ

መስማትና ማየት የሚያስደስት ነው። በሐረርጌ ገጠር ብዙም ባይሆን በዚህም በኩል ያለው ጥረት የሚናቅ አይደለም።

ሙዓል ሕፃናት ከተቋቋመባቸው መንደሮች አንዱ በወበራ አውራጃ፣ በሜታ ወረዳ የምትገኘው የዱይዴ ኤላ ቁጥር 4 መንደር ናት። መንደሯ የተመሠረተችው በ1978 ነው። ከመንደር ምሥረታ በኋላ በ1979 አንድ ሙዓል ሕፃናት ተቋቁሞ ከመጋቢት 1/80 ጀምሮ ሕፃናትን ያስተምራል። ዕድሜያቸው ለመደበኛ ትምህርት ያልደረሰ 136 ሕፃናት በዚህ ሙዓል ሕፃናት ይማራሉ። ሶፊያ ኢብራሂምና ሙሉነሽ ጥሩነህ የተባሉ ሁለት ወጣቶች ከዚያው ክልል ተመልሞለው ከምዕልቻ ተልከው በሙ

ዓለ ሕፃናት አስተማሪነት ሠልጥነው እዚያው ተመልሰው ያስተምራሉ። ሕፃናቱ ዕድሜያቸው ለመደበኛ ትምህርት ሲደርስና ፊደልና ቁጥር ሲለዩ እዚያው ወዳለው አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ይገባሉ። ይህም የመንደር ምሥረታው የፈጠረው አመች ሁኔታ ነው።

በኢክስቴንሽን (በግብርና ዘዴ) አገልግሎትና በክብት ሕክምና ረገድ የመንደር ፋይዳ ጉልህ ውጤቶች እየታዩበት ነው። በገጠሩ የሚመደቡ የግብርና ባለሙያዎች ጥረታቸው እንደቀድሞው የተበታተነ አይደለም። በፕሮግራም በተያዘ ቀንና ሰዓት ገበሬውን ሰብስቦ ማስተማር ይቻላል። በሙከራ ጣቢያዎችና በችግኝ ጣቢያዎች አማካይነት በተወሰኑ ቦታዎች የዘመናዊ አስተራረስን ጠቀሜታ ማሳየት ካለፈው ጋር ሲነፃፀር በጣም ቀሏል። አንድ መንደር ውስጥ አንድ ቦታ በማመቻቸት የሁሉንም ነዋሪ ከብቶች ማከም ተችሏል። እንደቀድሞው ብዙ መንገድ ማጓጓዣና የሥራ መዝረ ከረከም አይኖርም። ከየገበሬው ተመልሞለው መጠነኛ ሥልጠና ባገኙ አገናኝ ገበሬዎች አማካይነት በመንደሩ የሚደርስ ማንኛውም ችግር፣ የክብት በሽታና የመሳሰለው በአስቸኳይ ለባለሙያ ይነገራል። አቅም በፈቀደ መጠን በአፋጣኝ እርምጃ ይወስዳል። በየአምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት የሚታየው ዘመናዊ ክብት እርባታ፣ ዘመናዊና ባህላዊ ንብ እርባታ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ መሄድ የኢክስቴንሽን አገልግሎትም መስፋፋት ውጤት ነው። በሐረርጌ በአሁኑ ጊዜ፣ “በ28 ማኅበራት 249 ዘመናዊና 117 የባህል ቀፎ ያላቸው 28 የንብ እርባታ ጣቢያዎች ተቋቁመዋል።”*

ቁጥራቸው እነስተኛ ቢሆንም በተለይ ዘመናዊ ቀፎ ወደ ገጠር ማስገባቱና ገበሬው እንዲለምድ ማድረጉ ሊበረታታ የሚገባው ጅምር ነው። የተሰባሰበን ገበሬ ለማስተማር የሚኖረው አስተዋፅኦ ቀላል አይደለም።

ለገበሬው የሚሰጠውን የኢክስቴንሽን አገልግሎት ለማጠናከር ከሚደረጉ ሙከራዎች አንዱ ከጅጅጋ 33 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚካሄደው በምሥራቅ ቀጣና ግብርና ልማት የዋንኬ በጎች ማራቢያና ማሻሻያ ፕሮጀክት ነው። በጠቅላላው ሐረርጌ 18 ሚሊዮን እንስሳት (ልዩ ልዩ ዓይነት) እንደሚገኙ ሲገመት፣ ከዚህ መካከል አራቱ ሚሊዮን በጎች ናቸው። በተለይ በቆላማው አካባቢ የሚረቡት የዋንኬ በጎች ቁጥራቸው ከፍተኛ ሲሆን የእነዚህም ዝርያ ለውጭ ገበያም ይቀርባል።

ሆኖም ያለው የበግ አረባብ ዘዴ ዘመናዊና የተጠና ባለመሆኑ አርቢው የተፈለገውን ውጤት ማግኘት ካለመቻሉም በላይ በግጦሽ ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያደርሳል። በመሆኑም በ2,000 ሄክታር መሬት ዘመናዊ የዋንኬ በግ እርባታ በማካሄድ የዋንኬ በግ ዝርያዎችን ያርፕፕር ከሚባሉ ከዚያም ቡዌ ከመጡ ዝርያዎች ጋር በማዳቀል አሁን ያለውን 31 ኪሎ ግራም የዋንኬ በግ የቁም ክብደት ወደ 60 ኪሎ ግራም ከፍ ለማድረግ፣ በዚህ ረገድ የኢክስቴንሽን አገልግሎት ለአርቢው ለመስጠትና በአረባቡም ሆነ በግጦሽ መኖር በክልሉ ጥናት ለማካሄድ ይህ ፕሮጀክት ተቋቁሟል። የደርፐር ዘሮች የቁም ክብደታቸው ከ67-87 ኪሎ ግራም የሚደርስ ሲሆን

* የመንደር ምሥረታ በሐረርጌ፣ ከላይ የተጠቀሰው ገጽ 20

** ዝኔ ከማሁ።

* የሐረርጌ ገበሬ ከትናንት እስከ ዛሬ፣ ከላይ የተጠቀሰ ገጽ 26

በአብዛኛው መንታ የመውለድ ባህርይ አላቸው። ችግርንም የመቋቋም ዐቅማቸው ከፍተኛ ነው።

ከፕሮጀክቱ ባለሙያዎች እንደተገለፀው የገበሬው በመንደር መሰባሰብ በጉቱን በማዳቀል የኤክስቴንሽን አገልግሎት ለመስጠትም ሆነ የዲቃላዎቹን ባህርይ ለመቆጣጠር አመች ሁኔታ ይፈጥራል። በተበታተነ ሁኔታ ግን እንዲህ ዓይነቱ እንቅስቃሴ ሊሞከር አይቻልም ባይባልም አስቸጋሪነቱ የጉላ ነው።

ገበሬውን በመንደር ከማሰባሰቡ ጠቀሜታዎች አንዱ ሶሻሊስት የምርት ግንኙነትን በገጠሩ ለማስፈን አመቺ ሁኔታ መፍጠሩ ነው። በአብዮቱ ጊዜ ከዕድገት በኋላ የዕውቀትና የሥራ ዘመቻ አንስቶ በገጠሩ የአገልግሎትና የአምራች የኅብረት ሥራ ማኅበራት በተለያዩ ቦታዎች ተቋቁመዋል። በተለይ በ1971-72 በተካሄደው የምርትና የባህል ዕድገት ዘመቻ ወቅት በርካታ የገበሬዎች አምራች ኅብረት ሥራ ማኅበራት መቋቋማቸው ይታወቃል። በአሁኑ ወቅት በአብዛኛው በአርአያነት የሚጠቀሱ ማኅበራት በዚያን ጊዜ የተቋቋሙ ናቸው።

ይሁን እንጂ የማኅበራቱ ዕድገት፣ በብዛትም ሆነ በይዘት የተፈለገውን ያህል ነው ግልት ያስቸግራል። ለገበሬዎች አምራች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ዕድገት አለመፋጠን በርካታ ምክንያቶች የሚጠቀሱ ሲሆን ከምክንያቶቹ አንዱ የገበሬው ተበታትኖ መኖር ለማደራጀትና ለማስተማር አለመመቸቱ እንደሆነ ይነገራል። በአሁኑ ወቅት ካለፉት የአብዮት ዓመታት ጋር ሲነፃፀር፣ ገበሬው በመንደር መሰባሰቡ ባስከተለው አመቺ ሁኔታ ምክንያት ብቻ በሐረርጌ

የአምራች የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዕድገት የተሻለ እንደሆነ ታይቷል። ከ1968 እስከ 1977 ባሉት አሥር ዓመታት 7,803 አባላት ያሏቸው 143 የገበሬዎች አምራች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ብቻ ሲቋቋሙ፣ ከ1978 እስከ 1980 ባሉት ሦስት ዓመታት ብቻ የአባላቱ ብዛት ወደ 28,983 ሲደርስ ማኅበራት 304 መድረሳቸው ለአምራች የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዕድገት የመንደር ምሥረታው ያበረከተውን አስተዋጽኦ ያሳያል። በየዓመቱ ያለውን ዕድገትም ከሚከተለው ሠንጠረዥ መረዳት ይቻላል።

በጥቅሉ ሲታይ አንዳንድ ችግሮች ቢኖሩም የገበሬው በመንደር መሰባሰብ በኤክስቴንሽን አገልግሎት፣ በንፁህ ውሃ፣ በክሊኒክ፣ በትምህርት፣ በደንልማት ወዘተ. ጉላ ያለው ጤነት አስመዝግቧል። ከእነዚህ ሁሉ ባላነሰ መንደር በኅብረተሰቡ ማኅበራዊ ሕይወት ያስከተለው የሥነ-ልቦና ለውጥም ቀላል አይደለም። ቀድሞ ገበሬው ተበታትኖ በሚኖርበት ሁኔታ ሰው ሲታመምና ሲሞት፣ ወይም ሌላ ደስታም ሆነ ችግር ሲያጋጥመው የእርስ በርስ ግንኙነት መጥፎ ባይሆንም በጣም አመች ነበር ለማለት ያዳግታል።

ዛሬ ግን አንድ ሰው ቤት ሐዘን ቢደርስ፣ ቢሠረግ፣ ሰው ቢታመም መንደራተኛው በሞላ ወዲያውኑ ይሰማል። ሁሉም እንደየአቅሙ በገንዘብ፣ በጉልበት እገዛ ያደርጋል። አንዳንድ መንደሮች እንዲያውም ለሠርግና ለሀዘን በእድር መልክ ተደራጅተው የተወሰነ ገንዘብ ያዋጣሉ። መንደራተኛው ተሰባስቦ ሠርጉንም ሆነ ሐዘኑን በጋራ ይወጣሉ። ይህን አስመልክቶ በወበራ አውራጃ በሚታወረዳ፣ የዱያይዬ ኤላ ቁጥር 4 መንደር ነዋሪ የሆኑት የ60 ዓመቷ

የገበሬዎች አምራች ኅብረት ሥራ ማኅበር ዕድገት በየዓመቱ (በየዓመቱ)*

ተ.ቁ	ዓ.ም	ብዛት	የአባላት ብዛት	የእርሻ በሬዎች ብዛት	የመሬት ይዞታ በሄክታር
1	1968	3	180	42	135
2	1969	5	168	72	153
3	1970	12	435	287	497
4	1971	18	810	502	952
5	1972	73	3,650	1,005	2,136.82
6	1973	94	4,778	2,613	7,473
7	1974	96	4,885	2,663	7,589.94
8	1975	112	5,719	3,410	8,790
9	1976	130	6,803	4,217	11,893.22
10	1977	143	7,803	5,104	13,368.15
11	1978	190	12,358	7,440	18,464.13
12	1979	255	23,366	11,402	30,057.13
13	1980	304	28,983	12,161	36,593.04

አዛውንት ወይዘሮ ፋጡማ ይሉ። አሊ ያጫ ውክን ሁኔታውን በግልጽ ያሳያል። ወ/ሮ ፋጡማ 11 ልጆች ወልደው ዘጠኙ በሕይወት አሉ። አንዱ ልጃቸው በሚሊሽያ ሠራዊት ዘምቶ ኤርትራ ነው ያለው። አራቱ በአካባቢያቸው ሲኖሩ ሌሎች አግብተው የተለያዩ ቦታ ሄደዋል። ወይዘሮ ፋጡማ እንደሚሉት ብዙ ልጆች አሳድገዋል፣ ድረዋል፣ ሌሎችም ብዙ ሠርጉች አይተዋል። በዕድሜያቸው ሙሉ ግን መንደር ከተመሠረተ ያዩት ሠርግ ከሁሉም የደመቀና ደስ የሚል ነበር። “ቀድሞ ተበታትኝ፣ እያንዳንዳችን ዙሪያችንን አጥረን ነበር የምንኖር። አሁን ግን ቤታችንን ክፍት ብንተው እንኳን የሚያስጋ ነገር የለም።” ጉረቤቱ በትርብ ተጠራርቶ ሊደ

ርስ ስለሚችል የሚያስፈራም ነገር የለም። በሕይወቱ ብዙ ሠርግ አይቼአለሁ እኔም ድሬአለሁ። እዚህ መንደር ያየሁት ሠርግ ግን ከሁሉም የደመቀና ደስ የሚል ነበር። መንደራተኛው ሁሉ ምግብና ወተት እየያዘ ነበር የሚመጣው። ባለቤቶቹ በጣም ትንሽ ነው ያወጡት። ወጣቱ ተሰባስቦ ይዘጥናል። አዛውንቶች ይጫወታሉ፣ ጸሎት ያደርሳሉ። በጣም የደመቀና ደስ የሚል ነበር።”

ሀዘንም ሲደርስ ይኸው ነው። የተወሰነ ነው የቀብሩን ሥነ-ሥርዓት ይከታተላል። የተወሰነው ደግሞ የሚበላ የሚጠጣ ያዘጋጃል። በእድር ስኳርና ወተት ይመጣል። ሆኖው (ሻይ) ይዘጋጃል። ባለቤቶቹ ከሀዘኑ በስተቀር ብዙም የሚያሳስባቸው ነገር የለም።

* የሐረርጌ ገበሬ፣ እላይ የተጠቀሰው፣ ገጽ 38

በአዲሶቹ መንደሮች የመንደሩ ነዋሪ፡ ከሕፃን እስከ ሽማግሌ ይተዋወቃል። በጨዋታ፡ በውይይት፡ በደስታ፡ በመከራ ችግሩን ይካፈላል። ቀድሞ በተንተን ብሎ ይኖር የነበረው ዛሬ የአንድ መንደር ነዋሪ ነቱ የፈጠረው ስሜት ቀላል አይደለም። ሕፃናት አንድ ትምህርት ቤት ይማራሉ። ከአንድ ምንጭ ወይም ቧንቧ ውሃ ይቀዳሉ። አንድ መስክ ላይ እየተሟወቱ ያድጋሉ።

እናቶች ከምግብ አዘገጃጀትና ከቤት አያያዝ ጀምሮ አንዱ ከሌላው ለመማር አመች ሁኔታ ተፈጥሯል። በገበሬው ቤት በገገናና በቁም ምድጃ አጠቃቀም፡ በቤት ውስጥ ከፍፍል ወዘተ. የሚታየው መማር ወደፊት ለሚታሰበው ዕድገት መነሻ ነው።

አረጋውያን ሲታመሙ በቅርቡ ይጠያየቃሉ፡ ከሥራ ውጭ አብረው እያወጉ ያመሻሉ። በእነዚህ ሁኔታዎች የተነሣ በመካከላቸው የሚፈጠረው የመተባበር ስሜት ቀላል አይደለም።

በገጠሩ ነዋሪ የእርስ በርስ ግንኙነት ቀድሞ ላላ ያለ ስለነበር በተለይ በገዛቸው የዕድገት ደረጃ ላይ ባሉ ጉሳዎች መካከል የጉሳ ግጭትም በብዙ ቦታዎች ይከሰት እንደነበር ይታወቃል። አሁንም ገና ያልተወገዳቸው አካባቢዎች አሉ። ይህ ከኋላ ቀርነት የመነጨ ጥላቻ ለተባበረ ዕድገት ግንቆ ከመሆኑ ባሻገር የተለያዩ የአገርና የሕዝብ ጠላቶች በልዩ ልዩ አጋጣሚ ሲጠቀሙበት ኖረዋል። አንዱን ጉሳ በሌላው ላይ በግስነሣት እርስ በርስ ማጣላት፡ ማስዘረፍ፡ ማጋደል፡ በዚያ አመክኛቶ የፈለጉትን ለማግኘት መጣር የተለመደ ዘይቤ ሆኖ ቆይቷል። አንዱ ጉሳ በሌላው ላይ የጥላቻና የንቀት ስሜት እንዲያድርበት

በማድረግ እርስ በርስ እንዳይጋቡ፡ አብረው እንዳይኖሩ ይፈጸም የነበረው ተንኮል ለብዙ ችግሮቻችን መንሥላ ሆኖ ቆይቷል።

በገጠራቱ ኢትዮጵያ በመካሄድ ላይ ያለው የመንደር ምሥረታ ይህንን ሁኔታ በመለወጥ ረገድም አስተዋፅኦ እያደረገ እንደሆነ ይታመናል። ተራርቆ መኖር አንዱ ሌላውን ለማወቅ አያስችልም። የተቀራረበ ግንኙነት ከሌለ መግባባት አይመጣም። አብሮ መሥራት፡ መገበያየት፡ በሀዘንና በደስታ መካፈል፡ ልብ ለልብ ያቀርባል፡ መተዋወቅና መግባባት ይፈጠራል። ጥላቻና መጠራጠር እየቀረ መጋባት፡ መዋለድና መዛመድ ይመጣል።

በእንዲህ ዓይነት ሁኔታ የማይግባቡ ጉሳዎች በመቀራረብ ላይ ከሚገኙባቸው መንደሮች አንዱ በጅጅጋ አውራጃ የሚገኘው የኤል አህማር ሐልገሪ ቀበሌ መንደር ነው። ኤል አህማር ሐልገሪ 1,315 ነዋሪዎች ያሉበት መንደር ሲሆን የተመሠረተው በ1978 ነው። ከዚያ በፊት በገበሬ ማኅበሩ 9 ትናንሽ መንደሮች ሲኖሩ ነዋሪው እርስ በርሱ በብዛት አይተዋወቅም ነበር። አለመተዋወቅ ብቻም አይደለም። በአካባቢው የሚኖሩት የግሪ ጉሳዎችና የጃርሶ ጉሳዎች ናቸው። በሁለቱ መካከል ጥላቻ አለ። በጥላቻው የተነሣ እርስ በርሳቸው በየጊዜው ይዋጋሉ፡ ይዘራረፋሉ። ከሱማሊያ የሚመጡ ሰርጉ ገቦች በዚህ ጥላቻ በመጠቀም ሁለቱን ጉሳዎች በ1976 አጋጭተዋቸዋል። በመካከላቸው ከአራት ወር በላይ የፈጀ መራራ ጦርነት ተካሂዷል። ብዙ ሰው ሞቷል። ቤቶች በብዛት ተቃጥለዋል። ለአምስት ገበሬ ማኅበር እንዲያገለግል የተቋቋመው የአገልግሎት ሱቅ ተዘርፏል፤ ተቃጥሏል። ቀደም ሲል የተቋቋመ የውሃ

ጉድጓድ እንኳን በሥርዓት መጠቀም አልተቻለም። ግማሹ ነዋሪ ጠፍቶ ወደ ጉረቤት አገር ሲሄድ ግማሹ ወደ ከተማ ተሰደደ።

በአሁኑ ወቅት ግን ሁኔታው ለየት ያለ መልክ እየያዘ ነው። እነዚህ ጠበኞች በአንድ መንደር ተሰባስበው ልጆቻቸው በአንድ ትምህርት ቤት እየተማሩ፡ በአንድ መስክ እየተሟወቱ፡ ከአንድ ጉድጓድ ውሃ እየቀዱ፡ ከአንድ ሱቅ እየሸመቱ፡ በአንድ ስብሰባ ላይ ስለጋራ ጉዳያቸው እየተወያዩ አብረው ይኖራሉ። በሁለቱ ጉሳዎች መካከል በልዩነት ቦታ አንድነት፡ በጥላቻ ፋንታ ፍቅር፡ ከመዋጋት ይልቅ መተባበርና መተዛዘን ጠቃሚ መሆኑ ከጊዜ ወደ ጊዜ ግንዛቤ እያገኘ መጥቷል። አንዱ ስለሌላው በርቀት የነበረው ግምት ቀስ በቀስ እተለወጠ ይሄዳል። በዚህ መልክ ረዘም ላለ ጊዜ አብረው ሲኖሩ ሙሉ በሙሉ መግባባትና መፈቃቀር እንደሚመጣ ግልጽ ነው።

ከላይ እንደተገለጸው በመንደሮች ከሚታዩ የማኅበራዊ ሥነ ልቦና ለውጦችና በአንዳንዶቹ እየተቋቋሙ ጥቅም ላይ ከዋሉት ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ አገልግሎቶች ሌላ የወደፊቱ ገጠር ሕይወት ምን ሊመስል እንደሚችል የሚጠቁሙ ሞዴል መንደሮችም በርካታ ናቸው። ከሞዴል መንደሮች አንዱ ዲፎ አዲስ ዓለም መንደር ናት። ዲፎ በሀብሮ አውራጃ፡ ሀብሮ ወረዳ፡ ከገለምሶ 14 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የምትገኝ መንደር ናት። የዲፎ መንደር የእህል ወፍጮ፡ ከሊኒክ፡ እስከ 5ኛ ከፍል ትምህርት የሚሰጥበት አንድ ጽኑ ደረጃ ትምህርት ቤት፡ የሕዝብ ሱቅ፡ 11 ማከፋፈያ ያለው የውሃ ቧምቧ አላት። በመንደርተኞቿ መካከል ብዙም ባይሆን

ለንፋስ መከላከያ የሚሆኑና ለአካባቢው ውበትና ግርማ የሚሰጡ ዛፎች ተተክለዋል። ከብዙ መንደሮች በተለየ መልክ የውሃ መቅጃው ቢርክ በአጥር ተከልሎ በቁልፍ ነው የሚጠበቅ። እመንደሯ በደረሰበት ወቅት ከሊኒክ ለሕፃናት ፀረ ስድስት ክትባት የሚሰጥበት እለት ነበር። ቀድሞ ለትንሽ ሕመም ገለምሶ ወይም መቻራ ይወስዷል። የነበሩት የዲፎ አዲስ ዓለም ነዋሪዎች ዛሬ እያጃቸው ሕክምና ያገኛሉ። “እኔ በሕይወቴ እንኳንስ ክትባት፡ ታምሜ የመታከም ዕድል ገጥሞኝ አያውቅም” የምትለዋ የ20 ዓመቷ ከድጃ መሐመድ ያሲን ልጇን ስታስከትብ አገኘናት። በሷ ዕድሜ አሁን ልጇን አስከትባ በምትከላከላቸው ዓይነት በሽታዎች ስንቱ ሕፃን ተቀስፏል። እሷ ግን ተደራጅቶና ተሰባስቦ መኖር የሚያስገኘውን ጠቀሟታ ከአዲሱ መንደር እያገኘች ነው።

ዲፎና ሌሎች ሞዴል መንደሮች የነገውን ገበሬ ሕይወት ገጽታ ይጠቁሙናል። ይሁን እንጂ በሞዴሎች ላይ ማተኮሩ የተመጣጠነ ዕድገት ለማምጣት ከሚኖረው ፍላጎት አኳያ መጤን ይኖርበታል። ከብዙ ሞዴሎች ይልቅ አገልግሎቶች በተለያዩ መንደሮች ለማዳረስ መሞከሩ ጠቀሟታው የተሻለ ሳይሆን አይቀርም። አንዱ መንደር ውሀ ሲያገኝ ሌላው ትምህርት ቤት፡ ደግሞ ሌላው ከሊኒክ እያለ ዕድገቱን ቢጠብቅ ሁሉንም ማዳረስ ባይቻል ማቋመስ ይቻላል።

ጉብኝም ሲሄድ ሁልጊዜ ወደተወሰኑ ሞዴል መንደሮች ለመውሰድ የሚታየው መከራ ሞዴል ላይ በመተኮሩ የተነሣ ነው። ተደጋግሞ የመጣ ጉብኝ ወይም አጥኚ

እነዚህን የሚያውቀውን መንገዶች በተደጋጋሚ እንዲያያቸው ሲጋበዝ በገጠራቱ እርሶቶቹ በመካሄድ ላይ ያለው ጉልህ ለውጥ በጥርጣራ እንዲታይ ሊያደርግ ይችላል። ሌሎች መንገዶችም በሆኑ አለመገባቸው ሊያገኙ ይችላሉ የነበረውን መበረታታት ሊያሳጣቸው ይችላል።

ስለ ሐረርጌ መንደር ዘርዘር አድርገን እንደገለጽነው የዚያ ክልል ገጠር ያለጥር ጥር ለውጥ እያሳየ ነው። ተስፋ የሚሰጥ ሁኔታ ተፈጥሯል። ይህ ማለት ግን ድክመት የለበትም ማለት አይደለም። እንደሚታወቀው በመንደር ምሥረታው ወቅት በሐረርጌ የተቀየሰው አሠራር ስምንቱ የደጋ አውራጃዎች በአራት ቀጣናዎች ተከፋፍለው እያንዳንዱ ቀጣና በክፍለ ሀገሩ ፓርቲ ሥራ አስፈፃሚ ኩሚቴ አባላት የቅርብ ክትትል ተግባሩን ማከናወንና ይኸው አሠራር እስከ ወረዳ እንዲወርድ ማድረግ ነበር። ይህንን አሠራር የክልሉ የገበሬ ማኅበር የገበሬውን የእርሻ ሥራ ለመከታተልና ለመቀስቀስ ሲጠቀምበት ቆይቷል። ከዚህ በተረፈ ግን እንደቀድሞው መንደር የተመሠረተበትን ዓላማ በትክክል ተግባራዊ የማድረግና ድክመቶችን የማረፍ የጉላ ጥረት አይታይም። በዚህም የተነሳ የሚታዩ ድክመቶች አሉ።

መንደር ሲመሠረት ከታዩ ዓላማዎች አንዱ ገበሬው በአንዲት ክፍል ከከብቶቹ ጋር አብሮ እየኖረ እዚያው አብስሎ የሚመገብበትን ሁኔታ መለወጥ ነው። በወቅቱ ቤቶቹ እንዲከፋፈሉ፣ ማድቤት እንዲሠራ፣ መጽሐፍ ቤት እንዲቆረረሩ ተደርጓል። ይሁን እንጂ በጊዜና በማቴሪያል እጥረት የተነሳ የተወሰኑ ቤቶች በዚህ ረገድ በደደር ቀርተው እንደነበረ ይታወቃል። የመንደር ምሥረታው ተፋፍሞ በነበረበት ወቅት

እነዚህን ካሟሉት ቤቶች በተጨማሪ በየጥመቱ በዕቅድ እየተያዘ የተጓደለውን ለማሟላት ጥረት እንደሚደረግ ተገምቶ ነበር። ነገር ግን አልፎ አልፎ በታሰበው መልክ እንዳልተፈጸመ ወይም ለመፈጸም ትኩረት እንደሌለ ይታያል። በክፍለ ሀገሩ በ1980 37,851 ማዕድ ቤቶች ለመሥራት ታቅዶ 11,569 ተሠሩ፣ 31,352 መዕደጃ ቤቶች ለማሠራት ታቅዶ 15,744 መሠራቱና 50,547 የቆሻሻ ጉድጓዶች ለማስቆራረጥ ታቅዶ 13,410 መቆራረጥ ቀላል ግምት የማይሰጠው በሆነም በመንደር ምሥራታው ወቅት የነበረው ትኩረት ለመቀነሱ አንድ ጠቋሚ ምልክት ነው። በእርግጥ በዚሁ ዘመን በጉብኝ ሥራና በወንዝ ጠለፋ ከዕቅድ በላይ ሲከናወን፣ በምንጭ ማጉልበት ረገድ ከታዩው 99% ግብ መምታቱም ተገቢ ግምት የሚሰጠው ከንውኑ ነው።

በጓሮ አትክልትም በኩል በተለይ በሰብል ወቅት በብዙው ገበሬ ጓሮ በቆሎና ማሽላ ለምልም ከሚታይ በቀር በእትክልት፣ በቋሚ ተክሎች፣ በፍራፍሬም ሆነ በሌሎች ዛፎች ልማት ያለው እንቅስቃሴ ጉልህ አይደለም። ቆላማው አካባቢ በዝናብ እጥረት ያመካኛል። ለደጋውና ወይና ደጋው ግን የጥረት ማነስ ካልሆነ ሌላ ምክንያት ሊሰጥ አይችልም። ዛሬ የግብርና ልማት ሠራተኞች በቂ ነው ባይባልም ከምንጊዜውም የበለጠ ወደ ገጠሩ ገብተዋል። በየቦታው የችግኝ ጣቢያዎች ይታያሉ። እነዚህን አጠናክሮ ለገበሬው የዕለት ተዕለት ጥቅም የሚውሉ ዛፎችን፣ በተለይም የፍራፍሬ ዛፎችን ችግኝ እያፈሉ ማዳረስ የሚኖረው ጠቀሜታ ቀላል አይሆንም። ገበሬው ላለበት የማገደና ለቤት ሥራ ችግር ሊውል ይችላል። የፍራፍሬ ዛፍም ከሆነ ከቤት ጠቀሜታ አልፎ ለገቢ

ያም ሊቀርብ ይችላል። ሐረርጌ በፍራፍሬ የምትታወቅ በመሆኑ ምርቱ ሲጨምር ለአንድ ስትራ ውጤትም ሊታሰብ ይችላል። በሌላ በኩልም ገበሬው ቋሚ አትክልትና ዛፍ እየተከለ በሄደ መጠን ከመሬት ጋር ይበልጥ ይቆራኛል። አለበለዚያ ለረጅም ጊዜ በቀድሞ መኖሪያው ጓሮ የነበረን ዛፍ እየኖራቀ ከአዲሱ መንደር ጋር ያለው ቁርኝት የላላ ሊሆን ይችላል።

አንዳንድ በተለይ ከብት አርቢዎች በሚበዙበትና የጉላ ግጭትም አልፎ አልፎ በሚከሰትባቸው አካባቢዎች በግጭቱ፣ በውሃ እጥረት፣ የቅርብ ክትትል ወዘተ. በማነሱ ምክንያት መንደሮቹ በጣም ቀዝቅዘው ሰው የሌለባቸው የሚመስሉበትም ሁኔታ ሊገዟቸው አሳባቢ ባይመስልም ይታያል። ከሸዋ ገና ሐረርጌ ክልል ሲገቡ በተንጣለለ ሚዳና በቁልቋል ቁጥቋጦ ውስጥ ከሚታዩ መንደሮች አንዳንዶቹ በዚህ ረገድ የሚጠቀሱ ናቸው። የእነዚህ መንደሮች ነዋሪዎች በከፊል አራሽ፣ በከፊል ከብት አርቢ ናቸው። በተለይ ከብት አርቢዎቹ በአካባቢው የውሃ እጥረት ስላለ ከብቶቻቸውን ይዘው ወደአርባ ወንዝና አዋሽ ድረስ ይሄዳሉ። ከፊሎቹ በዚያው የሚቀሩም አሉ። በአንዱ መንደር እንደነገሩን ወደ ኤረርና ሀብሮ ሄደው ያልተመለሱም አሉ።

ከእነዚህ መንደሮች አንዱ የድሬ ታላ መንደር ናት። የአዋሽን ቆላማ አካባቢ አቆራረጦ እንደተወጣ ከሚታዩ መንደሮች አንዱ ናት። በወጣት ስለደረሰን የተወሰነ ሰውና ከብት በመንደር እንዳለ ተመልክትን እንጂ ዐሐይ ሲሞት በጣም ጭር ስለሚልና በመንደሩ ውስጥ ከትንንሽ ቤቶችና ቁጥቋጦ በስተቀር ምንም ስለማይታይ እና ይመስላል። የመንደሩ ቀበሌ ገበሬ ማኅበር

ሊቀመንበር የሆኑት አሊዮ በፍ ጨላ እንደገለጹት በአካባቢው ያለው ትልቅ ውሃ የአርባ ወንዝ ሲሆን እሱም 15 ኪሎ ሜትር ያህል ይርቃል። በተለይ በበጋው ከብቶችን ወደዚያ መውሰድ ያስፈልጋል። በወንዙ ዳርቻ ትንሽ ማሸላም ይዘራል። ስለዚህ በተለይ በበጋው ብዙው ሰው ከብቱን ይዞ ወደዚያ ነው የሚሄድ። መንደሩ ሲመሠረት 218 አባወራዎች ነበሩ። በአሁኑ ወቅት ግን ያሉት 180 አባወራዎች ናቸው። ሌሎች ሰዎች ለቀው ሄደዋል።

በመንደሩ የልማት እንቅስቃሴ አይታይም። ገበሬዎቹ በራሳቸው የውሃ ማጠራቀሚያ ከሬ ለመቆራረጥ ሞክረዋል። እሱም በጣም ትንሽ ነው። ውሃም አልያዘም። አካባቢው ብዙ ከብቶች የሚገኙበት ነው። የከብቱ ፍጣ በየቦታው ተቆልሎ ይታያል። በአጠቃላይ ግን የአካባቢው ልማት የተፈጥሮ ተጽዕኖ በኖርም የተሻለ ሊሆን ይችላል ነበር የሚል እምነት አላድሮብናል።

በአካባቢው ሌላም መንደር አለ። መጠነኛ እርሻ ከመኖሩ በስተቀር ሁኔታው ያውነው። ቤቶቹ ትንንሽ ናቸው። እነሱም እየፈራረሱ ነው። ከእነዚያ ውስጥ የሚወጣው የበግና የፍየል መጠን ሲታይ አብሮ ማደር ለምን ማለቱ ቀርቶ ለሁሉም በቅቶ ሰውም ያስተኛል ወይ ያስኛል።

በእርግጥ ኅብረተሰቡን ከቆየበት ልማድ ወደ ሌላ ለማሸጋገር የሚጠይቀው ጥረት ቀላል አይደለም። እንዲህ በአጭር ጊዜ የሚፈለገው ውጤት ሁሉ ይጨበጣል ተብሎም አይታሰብም። በለውጥ ሂደት ውስጥ ድክመቶች ሊከሰቱ እንደሚችሉም ከመነሻው ይታመናል። ዋናው ቁም ነገር በተገኙ መልካም ውጤቶች መወሰን ሳይሆን ያለማቋረጥ ለድክመቶች መፍትሄ መፈለግ ነው።

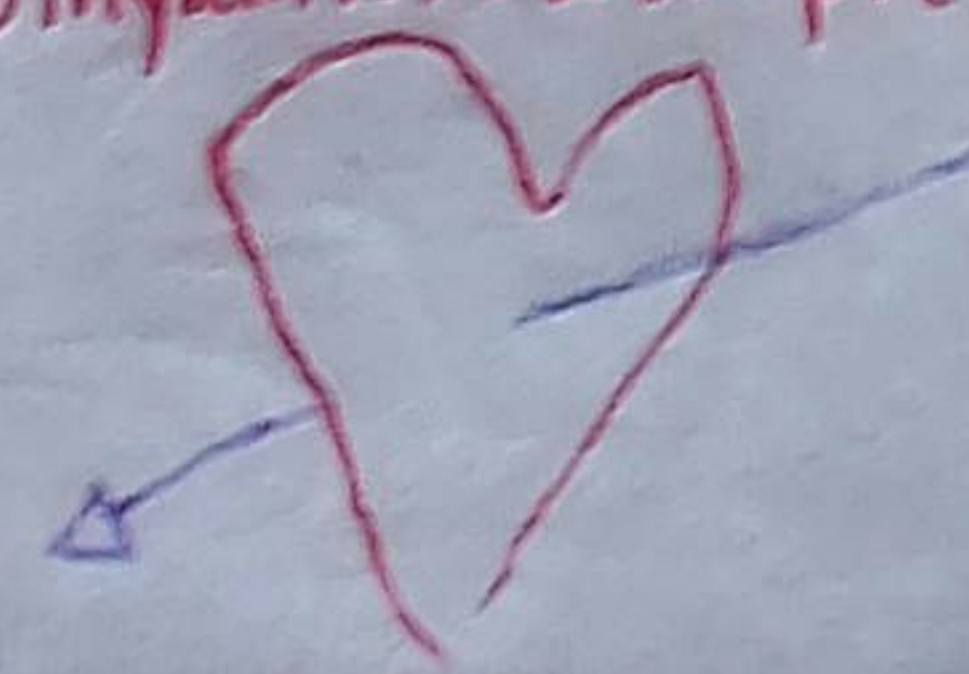
በሐረርጌ ገጠር ከመንደር ምሥረታ ጋር

በተያያዘ የሚታየው ለውጥ ከፍተኛ ግምት የሚሰጠው ነው። ለትምህርታዊነቱ ተጨማሪ ማስረጃ ከሚሆኑ ምክንያቶች አንዱ በመንደር ምሥረታው ወቅት በነበረው ቅስቀሳ ጠፋተው ወደ ጉረቤት አገር የሄዱ እንኳን ለውጡን እየሰሙ ተመልሰው መምጣታቸው ነው። በዚህ መልክ ከተመለሱት መካከል ኤልአህማር ሐልገሪ ቀበሌ መንደር ዱይዴ ኤሳ ቁጥር 4 መንደር ያገኘናቸውን አደም ኢማም ሙሐመድ እና ሀሰን ዑመር የተባሉትን አነጋግረን ነበር።

አደም ኢማም ሙሐመድ የ26 ዓመት ወጣት ነው። “መንደር ከተመሠረተ በየሁለት ቤቶች መካከል ድንኳን ተተክሎ በወታደር ይጠበቃል። ዙሪያው ይታጠርና ሁለት በር ብቻ ይኖራል። ከብት ይወረሳል። ወተት አንድ ቦታ ይሰበሰብና አንዳንድ ኩባያ ብቻ በቀን ይሰጣል” እየተባለ ይነገር በነበረው ቅስቀሳ ተወናብደው ከብቶቻቸውን ሽጠው ወደ ጉረቤት አገር ከገቡት አንዱ አደም ነው።

ሌላው በዚህ ቅስቀሳ ተወናብዶ የሄደው ሀሰን ዑመር ነው። ሀሰን ዑመር ከባለቤቱ ጋር ነው የሄደው። የሀሰንን ከብለላ መራራ ያደረገበት ነፍስ ጦር የነበረች ሚስቱ ከመንገድ ላይ ወልዳ ሕፃኑ መሞቱ ነው። በዚህ መልክ የሚሄዱ ሰዎችን ለማስተናገድ በሃይማኖት ድርጅቶች፣ “አሽሀዱ” የሚባል መጠለያ ተዘጋጅቶ ይቀበል ነበር። በርካታ ወገኖቻችን ተታለው ከሄዱ በኋላ እዚያ ያለው ኑሮ እንደተነገራቸው ሳይሆን መራራ ሆነ። በዚህ ላይ ከተመለሳችሁ ትገደላላችሁ፤ መኖሪያ አታገኙም እያሉቸው ብዙ ቆዩ። በኋላ ግን በልዩ ልዩ ሁኔታ ሲከታተሉ ያለው እውነታና የሚነገራቸው የማይገናኝ ሲሆንባቸው ወደአገራቸው እየተመለሱ ገቡ። ዛሬ በአዲሱ መንደር ያለው አዲስ ሕይወት ተቋዳሽ እየሆነ ነው። የመንደር ሕይወት በታቀደው ዓላማ መሠረት ያላሰለሰ ትኩረት ከተደረገበትና ከተተጋበት ፋይዳው ከቶ አጠያያቂ ሊሆን አይችልም።

Proudly Brought to you
by
www.binyamin.k Wordpress.Com

የፖሊቲካኒክ ትምህርት ለተመዛዘነ የንድፈሐሳብና የተግባር ዕውቀት

ደስታ ወዳጅ

ሕዝባችን ከኋለቀር አኗኗር፣ ከጉዳቶች አስተሳሰብና አሠራር ተለቆ ለተደላደለ ዕድገት የሚበቃው ትምህርትን መሥሪያ አድርጎ በመጠቀም ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ይህ ትምህርት የአሮጌውን ሥርዓት ቅሪቶች በማፍረስና የአዲሱን ሥርዓት አካሎች በመገንባት ረገድ ዓይነተኛ መሣሪያ ሆኖ የሚያገለግለው የማፍረስና የመገንባቱ ተግባር በራሱ በትምህርትም ላይ ሊከናወን ነው።

ላገ. የሆኑትን ዜጎች ለማፍራት የፖሊቲካኒክ ትምህርትን አስፈላጊነትና ተግባራዊነት ማብራራት ነው።

የፖሊቲካኒክ ትምህርት አስፈላጊነትና አመጣጥ

1. አጭር ትርጉም

የአሮጌው ሥርዓት ትምህርት፣ ቅርጽና ይዘት በሥርዓቱ መሣሪያነትና ነብረትነት ያረጃ በመሆኑ ልንገነባ ከምንፈልገው ሥርዓተ ማኅበር ባሕርይ ጋር የሚጣጣም ሆኖ አልተገኘም። በመሆኑም አሮጌውን በአዲስ ለመተካት በርካታ እርምጃዎች ተወስደዋል። ሆኖም ከግባችን አኳያ ገና ብዙ ይቀረናል።

የተለያዩ ሰዎች ለትምህርት የተለያዩ ትርጉሞችን ይሰጣሉ። አንዳንዶቹ ትምህርት የዕውቀት ማግኛ ሂደት ነው ይላሉ። ሌሎቹ ደግሞ ትምህርት የዕውቀት ማግኛ ሂደት ውጤት ነው በማለት ያቀርባሉ። የመጀመሪያው የመማር ማስተማር ውጤትን የሚዘነጋ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ሂደቱን የማይገነዘብ ነው። የሁለቱንም ድክመቶች ያስወገደው ትርጓሜ “ትምህርት የተቀናበረ (Systematized) ዕውቀትና ክህሎት (Skill) የማግኛ ሂደትና ውጤት ነው” ይላል። የፖሊቲካኒክ ትምህርት ትርጉም በዚህ አጠቃላይ የትምህርት ትርጉም ውስጥ ተካቶ የሚገኝ ቢሆን

የምንገነባው አዲስ ሥርዓት የዜጎችን ሁለገብ ጥረትና ዕድገት የሚጠይቅ ነው። ዜጎችን ለዚህ ለማብቃት ደግሞ አዲሱን ትውልድ በትምህርት ማነጽ ያሻል። የዚህ ጽሑፍ ዓላማ ለሁለገብ ግንባታችን አስፈላጊነትን ማሳደግ ነው።

proudly Brought to you
34
www.binyamhk.wordpress.com

